

بستون بیگ

۲۸ ساله دجوزا لومری نیته

۳
گنه

رادیو افغانستان به منظور احیاء تقویة موزیک اصیل افغانی، اخیر آباعدهیی از نوازندگان آلات موزیک محلی، قرار داد هایی امضاء نمود و این گروه تحت عنوان (انسامبل ملی رادیو افغانستان) از چندی قبل فعالیت هنری اش را در رادیو آغاز نمود. این انسامبل مرکب از نوازندگان آلات موزیک محلی افغانی از قبیل رباب، طنبور، سرند، دهل زبر بغلی، شمیلی، دنبوره و چنگ میا شد.

درین شماره

- چندی قبل در دعوتی که از طرف بشاغلی نور احمد اعتمادی صدراعظم به افتخار بشاغلی (ژورژ پومپیدو) صدر اعظم فرانسه در تالار وزا رت امور خارجه برگزار شد، اولین کنسرت هنرمندان رادیو به همراهی (انسامبل ملی رادیو افغانستان) اجرا گردید که مورد علاقه مهمانان قرار گرفت.
- در عکس بالا (از طرف راست) میرمن ژیلا، میرمن رخشانه و بشاغلی مددی هنرمندان رادیو افغانی هستند. بعد از ختم کنسرت مذکور بشاغلی ژورژ پومپیدو صدراعظم فرانسه دیده میشوند.
- احمد ظاهر - پرکارترین خواننده
- اماتور ...
- دزادیو افغانستان داطلاعات دولی مدیریت فعالیتونه
- زن و خانواده ...
- د تاریخ یوه پانه ...
- تفسیر سمیاسی ...
- د پښتنی موسیقی اغیزه
- کننی او انتقاد ونه ...
- ذره بین انتقاد ...
- یک داستان کوتاه وده هامضمون
- دلچسپ و خواننده نی دیگر ...

روی جلد :

احمد ظاهر خواننده خوش آواز اما تور ...

(تفصیل در صفحه ۵)

پښتون ښځ

سال بیست و هشتم - شماره سوم - اول حمل ۱۳۴۷

یکروز بزرگ!

در راه څرډ آن، همدا ستا نشده، بردشمن خویش حمله ور گردیده اند و آزادی کشور را به قیمت خون خود بدست آورده اند.

دخام مردم شرافتمند افغانستان از سرزمین خویش در مقابل حمله استعمار مغولی و استیلائی معول و نادرودیسر مهاجمین، فصول برجسته تاریخ این کشور را تشکیل میدهد ویت مضاعف اچمنی به اوراق تاریخ، بخوبی میرساند که افغانستان، مهد آزادی خواهی بوده و بیاتان دلیرما، در راه حفظ استقلال وطن، هرگز برای سروجان، ارج و وبهای نی تا یل نبوده اند و این حقیقت راحتی دشمنان افغانستان، به کرات و مرات اعتراف نموده اند.

چهارمپه در اواخر قرن سیزدهم هجری، سلطه موقتی اجانب، با امواج سهمین احساسات آزادی خواهی مردم ما، روبرو گردید و چیزی بدست که برانر فداکاری نباشد این ملی، افغانستان به استرداد استقلال خویش نایل گردید.

روز ششم جوزا - یاد آور خاطره دیدیر آن روز با شکوه و پر افتخار تاریخی است.

رادیو افغانستان، بحیث صدای کشور، طبق معمول همه ساله پروگرام خاصی را که شامل شرح فداکاریها، جاسپاریها و رشادتهای سر بازان راه آزادی و تجلیل این روز فرخنده است، ترتیب نموده که از راه امواج رادیو، به استماع شنوندگان عزیز خود، میرساند و در عین حال، روز ارزشمند ملی «ششم جوزا» را به پیشگاه شاه محبوب و ملت آزادیخواه افغانستان، صمیمانه تبریک و تهنیت میگوید و بروح پاک شهیدان راه آزادی درود میفرستد. ناصر طهوری

در تاریخ هر ملت، یک سلسله روزها وجود دارد که فرارسیدن هر یک از آنها خاطره یی دلپذیر را که مستقیماً با حیات اجتماعی آن ملت، ارتباط دارد، احیا می نماید و موجی از احساسات افتخار آمیز، سرناسر وجود مردم را احاطه می کند. ولی بعضی از این روزها از لحاظ بهای گرانی که برای ایجاد آن، پرداخته شده، حایز اهمیت و ارزش خاصی میباشد. و ازین نوع است روزهای مربوط به استقلال و آزادی!

روز ملی خود روبرو میشود. مردم نجیب، شریف و فدا کار افغانستان، از بدو پیدایش تا امروز، همواره شیفته آزادی بوده اند و صفات همیزه آزادی خواهی، یکی از صفات متمیزه ساکنان این سرزمین، بشمار رفته است. و تاریخ پر افتخار کشور ما، بر این ادعا کوهی است صادق!

مردم افغانستان، هیچگاه نتنگ اسیری بیگانه را بر خود هموار نکرده اند و اگر بی اتمل، در طول تاریخ روز هایی پیش آمده است که موافق سایه یی از استیلائی اجانب بر این مرز و بوم افتاده، در همان وقت، تمام عناصر ملی کشور، بایکدیگر

بافرا رسیدن روز ششم جوزای امسال، نیم قرن از مبارزه پیروز مدانه مردم غیور و شجاع و فدا کار ما برای احراز آزادی و محو لکه اسمیعی اجانب از دامن پاک وطن، میگذرد و افغانستان عزیز با بزرگترین

ژمون خاصه څیرونه

د جوزا د خپلواکي تاريخي لويه ورځ

د سپاره ۸ بجونه - ما پېښين تړيوې بچي پورې

- ۷-۵۵ د راديو افغانستان ارم او د پروگرام معرفي .
- ۸-۰ د قرآن نکریم تلاوت او تفسیر ورځپاڼي تبصرې
- ۱۱-۲۰ موسیقي غزل
- ۱۱-۳۰ د خپلواکي د قهر ما نونه یادونه (بین المللی څیرونه)
- ۱۲-۰ دري څیرونه
- ۱۲-۰۵ موسیقي (دهيواد له هر گوت نه)
- ۱۲-۳۰ دولایاتو دور ځپانوتبصرې
- ۱۲-۳۵ رنگا رنگ موسیقي
- ۱۲-۵۵ دوو هم سر ویس
- ۱-۰ ختم
- ۲۴- دیندی د ورځی
- ۱۰-۰۵ ستاسی خوشکړی آهنگونه
- ۱۰-۰۰ دري څیرونه
- ۱۰-۰۵ د ځینو شخصیتونو سره مصاحبه
- ۱۰-۳۰ رادیو ئی موزیکل داستان
- ۱۱-۰۰ پښتو څیرونه

هنري او کلتوي خبرونه

دټور ۱: دپوهنې دوزارت مشا ور ښاغلي احمد علي کمزاد او داطلاعاتو او کلتور دوزارت دموزيمو نو لوی مدير ښاغلي احمد علي معتمدی چه دوه هفتي پخوا د لرغون پيژندني په بين المللي پنځمه کنکره کښي دکيون دپاره، تهران ته تللي وو، د کنکري ليداي ته رسيدو نه وروسته آبل ته سمتانه شول. په کنکره کښي فيصله وشوه چه دجهاني لرغون پيژندني دکنکرو دپاره دی يو ثابت دفتر جوړ شي.

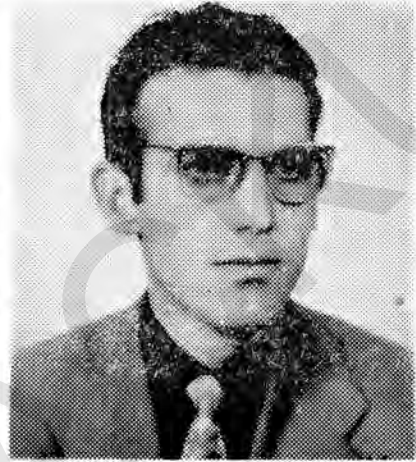
په دی کنکره کښي دنړي په هيوادو کښي دلرغونو آثارو ورځ په ورځ زياتيدونکي قاچاق په باب په خواشيني سره تبصره شوی او څرگنده شويده چه د کنکري په نظر دغه غيرقانوني کارونه دنړي، دهيوادونو د فرهنگي او تاريخي ميراث دله منځه وړلو سبب گرځي.

دتهران په کنکره کښي دنړي ۲۷۵ هيوادونو دلسي او فرهنگي موسسو څه دپاسه «۲۹۰» تنو نمايندگانو کښي گړی وو. دجهاني کنکري لومړۍ غونډه

دپوهنې جلال الدين صبور
دوزارت دموزيمو دراديسو -
افغانستان دموسيقی دآرشیف
نوی هدير

په «۱۹۳۰» کال په فلادلفيا کښي جوړی شوی وی.
دټور ۷: دسرو زرو د هنر مدال چه دمعظم همايوني اعليحضرت له حضور نه دهرات يو هنر مند ښاغلي محمد عليشاه الفت نه منظور شوی و، دهرات دوالي ښاغلي محمدصديق په واسطه په يوه ټولنه کښي چه دوليت په سالون کښي جوړه شوی و، هغه ته وسپارل شو.

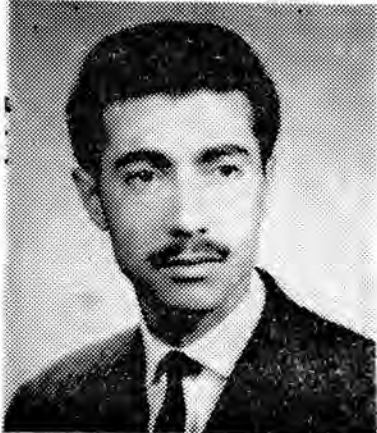
ښاغلي محمد صادق فطرت
د اقتصادو ليسانسه دخارجي خپرونو
نوی هدير

دټور ۱۸: دفرانسی صدر اعظم ښاغلي ژورژ پومپیدو دکابل دموزيم تاريخي آثار وکتل.
دښاغلي پومپیدو دکتني په وخت کښي دفرانسی په خارجه وزارت کښي دولت سکرتر ښاغلي بيتانکور، داطلاعاتو او کلتور وزير دکتور محمد انس، په پاریس کښي افغاني لوی سفیر سردار زلمي محمودغازی، په کابل کښي دفرانسی ښاغلي لوی سفیر او دښاغلي ژورژ پومپیدو یو شمیر ملگري حاضر وو.
ښاغلي پومپیدو دکابل د موزيم

دبیلو بیلو کوټو آثار په ډیره مينه وکتل او دتاريخي آثارو په باره کښي یی دموزيمو نو دلوی مدير ښاغلي احمد علي معتمدی اودفرانسوی لرغون پيژندونکو دهيأت دآمر پرو فيسر برنارد ټو ضيحات واوریدل.
هغه آثار چه دهيواد په بيلوبيلو سيمو کښي دفرا نسوی لرغون پيژندونکي هيأت دکښيدنو په اثر لاس ته راغلي دی، اودکابل په موزيم کښي موجود دی، چه ښاغلي پومپیدو وکتل.

دټور ۱۹: دفرانسی صدر اعظم ښاغلي ژورژ پومپیدوله خپلي ميرمنی سره دصدر اعظم ښاغلي نور احمد اعتمادی او دهغه دميرمنی او نورو ملگرو په ملگرتيا دآی خانم او سرخ کوتل تاريخي آثار وکتل او دتخار او کندز دوليتو دخلکو له خوا یی تود هرکلی وشو.

ښاغلي پومپیدو اوښاغلي اعتمادی چه له خنجان څخه په هيلیکو پتسر کښي دتخار دوليت دپتکي کلا دولسوالی نه آی خانم ته لاپل، دهغه ځای او دسرخ کوتل دتاريخي آثارو له کتلو نه وروسته کندز ته همته شول.

ښاغلي محمد هاشم ارشادي
د حقوقو او سياسي علومو ليسانسه
د دوزني د لوی هديریت نوی غړی

مصاحبه با احمد ظاهر

بقلم: و. ترکانی

احمد ظاهر

پرکار ترین خواننده اماتور

احمد ظاهر از نوازنده های جوان و محبوب اماتور رادیو افغان نستان است که اخیرا با اجرای پارچه های تازه و جا لیش شهرت زیادی مخصوصا در بین طبقه جوان مملکت کسب نموده است .

وی در ۲۴ جوزای سال ۱۳۲۵ در کابل تولد کردید. وی فرزند داکتر عبد الظاهر رئیس ولسی جرگه میا شد .

احمد ظاهر جوانی است خوش قلب خوش مشرب پرکار و با ذوق هنوز بیش از ۱۳ سال نداشت که انگستانش روی پرده های هارمونی آشنا شد. وی بعدا فلوت را آموخت و اکنون آکاردیون را با مهارت تام نیز مینوازد. وی چهار سال قبل از طریق اماتوران لیسه حبیبیه همکاری خود را با رادیو افغانستان آغاز کرد و تا اکنون بیش از چهل پارچه خواندن در رادیو اجرا نموده است. بطوریکه خودش ازین جمله پارچه های (آشیانه عشق)، (وداع) و پارچه «از غمت ای نازنین عزم سفر میکنم» را بیشتر می پسندد .

برای اینکه خوانندگان مجله پستون ژغ بیشتر با این هنرمند جوان آشنا شوند، اینک مصاحبه را که با وی بعمل آورده ایم تقدیم مینماییم :

هنوز چند دقیقه بوقت ملاقات مانده بود که با او در یکی از دهلین های رادیو ملاقی شدم. قبل از آنکه احوال پرسی، تمام شده باشد، با لهجه دوستانه و چهره متواضع از من خواهش کرد تا از او پرسیم که بکدام خواننده بیشتر علاقه دارد. خواهشش را پذیرفتم و چند لحظه بعد گفتگوی ما اینطور ادامه یافت :

بناغلی احمد ظاهر! ممکن است بگوئید تحصیلات تان تا کدام پایه است ؟

ج- من تا صنف ۱۲ در لیسه حبیبیه درس خوانده ام و در سال ۱۳۴۵ شامل پوهنخی دارالمعلمین عالی شدم و سال گذشته از ین پوهنخی فارغ التحصیل گردیدم .

س- آرزو دارید در آینده نیز کارهای هنری تانرا پیش ببرید .

ج- بلی، ولی هنر همیشه در پهلوی شغل دیگری خواهد بود که برایم انتخاب خواهم کرد .

س- چه شغلی را برایتان در آینده در نظر گرفته اید ؟

ج- تعلیم و تربیه .

س- شما در موسیقی شاگرد کسی هستید ؟

ج- خیر، فقط استعدادم در موسیقی مرا تا ین حد رسانیده است .

س- روزانه چقدر تمرین موزیک مینمایید ؟

ج- بسیار کم اتفاق افتاده که من حداقل روزانه دو ساعت مشق ننمایم. البته درین مدت هم آکاردیون مینوازم و هم میخوانم .

گفتم: شما در مورد موزیک اماتور چطور فکر میکنید ؟

ج- احمد ظاهر که در مقابل هر (بقیه در صفحه ۲۰)

بناغلی احمد ظاهر (از طرف راست نفر سوم) بین گروه اماتوران لیسه حبیبیه

د اطلاعاتو د لوی مد یريت فعاليتونه

بنا غلی محمد گلاب ننگر هار ی
د اطلاعاتو لوی مدیر

بنا غلی لو ستو نکو ته معلو مه ده چه درا دیو چاری خپل مخصوص حقوق او وا جبات لری .
حقوق یواځی د را دیودی او واجبات ټول د وظیفه دا را نو په برخه کښي راغلی دی .

که د جمعی ورځ وی که د اختر که ته نا رو غه ئی او که ډیر ناوړ کار خورا د یو دا یوه خبره هم نه منی دلچسپه خبره خو ئی داده چه د رخصتیو په ورځو کښي درا دیو د کار دارو خواری نوره هم زیا تیری او وظیفه ئی در نیبری ځکه دا باید د هغو ښکلو او بنا غلو دپاره چه د جمعی یا د اختر د رخصتی په ورځ دهجران او بیلتانه له گرمی نه د ار غوان د بوټی لاندی پټ شوی دی ، یا په مزه مزه دسا لنگ د دري په کزو وړو او تا وار تا و درو کښي د سیند دوا و ریڼو او تگو شنو رهو او بو تکی سپینی چپي شماری یا دپغمان پر سر درو کښي دشنو توتیا نو غونډی بڼ په بڼ ا لو تنی کوی د مو سیقی دسوز او ساز ، دعشق او میني دوصال او بیلتون په تودوسندرو ټالونو کښي جوټی ور کړی او داوړی

کوم عبارت ترجمه کړی .
یو ډلو به نطق وایی زړشی خبرونه را کړه ، هلته به دستو دیو بیلغو نو نه بی واره را روان دی چه نطق خو شو . خو د ده په دا حال وی چه ناست به په چو کی وی ستر گی به ئی نطق ته نیولې وی او زړه به ئی دلر لیکن ماشین په سر ټوبونه وهی ، خو مره به ښکلی وی که یو عکس ئی په دغه حال کښي و وینو . له دغه وخته د دی خانگی کار شروع کیری یو وار په اووه نیمو بجو په پښتو بیا په دری .

محدین خان مخکښی او ریډونکی ور پسی ټوله دنیا گزو پل کوی په سیا ست کښي غږ یزی ، د اقتصاد خبری کوی ، اصلاحی ، اجتماعی کلتوری او سپورټی خبرو نه وائی .

غرمه بیا د ډوټی په ځای او ریډونکی په خبرو او خبرو نو مړی ، پوره دولس بجي پښتو او پاو کم یوه دری خبرو نه او روی . په څلور بجو بیا دپښتو خبرو او خبرو نو دستار خوان غوړ وی پنځه بجي که عصریه نه لری خود مړی کیوی یا پر سی وایی از دری خبرونه

وړا ندی . شپږ بجي دواړه یو ځای کوی په اوو بجو یوا ځی پښتو غږیږی اڼه بجي ته نو خپل ټول زور ختموی او څومره اهم داخلی او خارجی خبرو نه څه لیدلی څه اوریدلی چه په لاس ور غلی وی پښتو او دری غبرگ دخپلو او ریډونکو حضورته په مینه او ادب وړاندی کوی .

نه بجي ئی سر خوږ یزی خبری نه شی کولای خو لسو بجو ته گوزاره کوی او وروستی خبرو نه په دری وړا ندی کوی . بیانی نو خوب وړی او ویده کیری . مگر سهار

(پاتې په ۱۱ مخ کښي)

دا دکال هومره ورځ ئی داسی لنډه کړی چه د دوی ورته پام کیری هغه تری بیا لکه دمرغی په شان الوتی وی .
یوه ورځ وختی سهار که څوک بنا غلی د ۲۴۵۸۵ پیره دارته ووائی چه ۷۱ نمبرتاو کړه نو محمدین ناصر که د دغه سهار په بیگا مې نه وی وغلته به خامخا ناست وی . لرلیکی ماشین به ددیکتیشن له زوره زگیروی کوی او دی به په دی چورت کښي اخته وی چه «مسایل مورد علاقه» په

دمیز ملور پرو گرام په هره هفته کښي یو وار خپریږی

به پرسشهای شما جواب میگویم

تهیه وتر تیباز: شکریه رعد

میر منی می نویسد :

اصلاً پیش از ازدواج به این فکر نیفتاده بودم که کار خانه را بایسد تنها خودم انجام دهم. اگر راست بپر سید، وقتی هم آنقدر کار رادر مقابل خود دیدم، انجام آنرا مشکل و ناممکن فکر کردم.

نخستین روز یکه دست به آشپزی زدم، حالت خنده آوری داشتیم، آنقدر دست و پا چه شده بودم که فکر می کردم امتحان بزرگی را در پیش دارم، ولی ظاهراً خود را خانم ورزیده منزل نشان می دادم. با همان قیافه حق بجانب بشوهرم «فرمایش» دادم که «یک چارک پیاز بیارد...» و هم فراموش نکنی که یک چارک گوشت لازم است...» بقیه در منزل آماده بود و مادر شوهرم همه را در جاهای

معینی با تر تیب و نظم خاصی گذاشته بود، حتی برنج، چیده شده و در پیپها گنجا نیده شده بود. ولی من در حیرت بودم که چه اندازه از آن برنج بر دارم و ترکم. بالاخره شوهرم رسید و من بایسد دست و آستین را بر می زدم و داخل مطبخ می شدم. شوهرم به کمک من شتافت و هر دو دست بکار شدیم، هنوز چند دقیقه از ریزه نمودن پیاز نگذشته بود که دیدم اشکهای خود را کنترل نمی توانم. قطرات درشت و سوزان اشک، جلو چشم را

میر من ع- اکرم درباره تسمات غذایی پرسشهایی نموده اند که اینک سمن سلطانی جواب میدهد.

س- چطور انسان به تسمم غذایی گرفتار می شود و علائم تسمم چیست؟

ج- تسمم غذایی توسط مواد غذایی ملوث و سمی یا زهر آلود به وجود می آید و علامه مهم این تسمم اسهال - استفراغ است که علاوه بر آن مریض یک نوع بی حال و گنگسی احساس می کند.

س- چطور این تسمم بوجود می آید؟

ج- تسمم به دو نوع است یکی توسط میکروب و دیگری توسط غذای سمی. نوع اول که توسط میکروب و وجود می آید هم بدو قسم است: یا توسط میکروب یا با زهر میکروب.

هنگامیکه غذا در تابستان دیر مانده شود میکرو بها در غذا روئیده و بعضاً یک نوع زهر را تولید میکنند (بقیه در ص ۲۷)

زن و خانواده

گرفت. از سوزش آن، چشم باز کرده کارهای منزل را انجام بدهم و با مادرم نمیتوانستم و دفعه دستم را با کارد بریدم در آن حال - خود را تنبل و بیکاره فکر کردم. بی اختیار گریه ام گرفت و یادم آمد که اگر آنقدر در منزل پدر و مادرم نازدانه نمی بودم چرا به این حال می افتادم. یادم آمد که اگر مادر مهربان و دلسوزم عوض اینکه رحیمی به خرابی دستهایم می کرد، فکری هم به آینده ام نمی شد... بیاد دارم هر وقتی می خواستم

کمکم می گفت - «حیف آن پوست نازک و دستهایت که خراب می سازی تو برای کار خانه ساخته نشده ای!» راستی نمی دانم چرا بعد ها هم اصلاً به فکر کار آزمایی نیافتادم. اکنون که سالها از ازدواج میگذرد رنج بسیاری را متحمل شدم. تا خود را با کارهای منزل آشنا سازم. بلی... یگانه آرزویم اینست که فرزندان خود را به کارهای منزل آشنا سازم و نگذارم مانند من طعنه این و آن را بشنوند.

په پخوانی افغانستان کې - بودایی او یونانی اثرونه

د پوهاند عبدالحي حبيبي په قلم

د ساکيا قبيلې په کشتريانو کې يو شهزاده پيدا سو چې دی يې ساکيا مونی یعنی د ساکيا قبيلې دانشمند باله دی په ۵۶۳ ق.م زېږديلی او د عمر پر ۲۹ کال يې خپله شاهي کورنۍ پرېښوؤ او شپږ کاله يې انزوا او رياضت وگاله خو چې دی پدېه یعنی منور او روښان وگڼل سو او خپل دين يې تبليغ کي شاهان يې ورته راوبلل او د ټول هند خلک يې پخپل دين کې راکښي ايستل خو چې د عمر پر ۸۰ کال په ۴۸۳ ق.م دهند په کوچي نگر کې وفات سو . د بودا دين کوم کتاب نه درلود نو دده دوفات په کال په باجاگره کې دده پيروانو يوه لوجرگه وکړه او دروتنو شاگردانو چې انانده، پوپالي، او کاسياپه نوميدل دده ا قوال سره راټول کړل او يوه دقوانينو مجموعه يې «د تری پتيکه» په نامه وليکه یعنی د گلودرې سو دې .

کله چې اشوکا د بودا دين ومانه او دهغه خپرولو ته ملا وتړله نو د دین دريمه لوجرگه داشوکا په قيادت جوړه سو او داسي فيصله يې وکړه چې ليری مملکتوته بودايي مبلغان واستوي او په دغو مبلغانو کې څلور تنه هم گندهارا دافغانستان دشرقي سيمو ته راوستل سو چې د ۲۵۸ ق.م په حدود وکي دلته د بوديزم په خپرونه بوخت وو .

د موريا نو سياسي نفوذ دباختر يونانيانو وروشلاره او کله چه دشوکا په ۲۳۲ ق.م مړ سو نو دده کوم غښتلی جانشين پاته نسو او ايوټيديموس دباختر يوناني پادشاه (باتي په ۲۵ مخ کښي)

په دغو وختو کې دافغانستان شرقي پلوته په هند کې چندرا گوپتا نومی شهزاده د موريا د کورني لوی سلطنت تاسيس کړی و په ۳۰۰ ق.م مې سو او کله چې په ۲۷۳ ق.م دده لمسي اشوکا پادشاه سو نو دې لوی پادشاه ټول هند ويني او غربايي دارغنداو او هلمند تر څنډو پوري خپل اقتدار خپور کي .

د اشوکا جنگي او نظمي کار نامي دافغانستان په تاريخ کې څه اهميت نلري ولي چې دده سياسي سلطه فقط خو کاله دلته وه مگر کله چې اشوکا په ۲۶۰ ق.م رسماً بودايي دين ومانه نو دی ددغه دين يو جدی او نکره مبلغ او خپروونکی هم سو او دده دسعي په اثر دافغانستان په شرقي برخو کې تر قندهاره د بودا دين خپور سو او اشوکا چې په هر ځای ته رسيدی هلته به يې پرېښو باندي خپل فرمانونه ليکل او خلک به يې د بودا دين و صلح ته رابلل او دانسانانو او حيوانانو د نه آزارولو نصيحتونه به پرېږو ليکل . چې د غسي نوشتي داشوکا په نامه د پيښور په مردان او دننگرهار په درونته اود گندهار په زاړه شار پيدا شوي دي .

تر اشوکا وروسته د ميلادي کلونو په دوهمه پيړۍ کې دکوشانيانو لوی پادشاه کنيشکا هم د بودايي دين لوی مبلغ او خپروونکی و او د دغودوتنو شاهانو په سعي بوديزم په ټول شرقي او شمالي افغانستان او ماوراءالنهر او حتی چين کې هم خپور سو .

تر ميلاد دمخه په پنځم قرن کې دجنوبي نيپال د کپي لاواستو دښار

تر ميلاد دمخه د څلورم قرن په لومړۍ برخه کې افغانستان پر سيمو ديوناني اسکندر ير غلونه جاري وو او ددې ځای خلکو څلور کاله مسلسل ديونانيانو له دغه نظامي اقتدار سره مقاومت کاوه خو چې اسکندر په ۳۲۵ ق.م ددې خاورې له شرقي سيمو څخه بېرته د بلوچستان پر خوا پارس خاورې ته ولاړ او په ۳۲۳ ق.م په بابل کې مړ سو .

يونانيانو تر اسکندر وروسته په باختر کې يولوی سلطنت جوړ کي چې تر ۱۰۰ ق.م پوري دوه نيم سوه کاله ۳۶ تنو شاهانو او يوی ملکی دلته حکومت کړی دی . مگر دغو يونانيانو دافغانستان په سيمو کې ددې ځای له قديمه فرهنگه سره خپل مدني او فکري او معيشي مبادي گډ کړل او دلته يې د هنر او فکر او مدنيت يوه خاصه رويه ايجاد کړه چې مؤرخان يې د «گریکو باختر» په نامه يادوي .

گره مفت خوار !

زن - بخيز او مردکه، يک موش درين خانه راه ميره !
مرد - چرا گرته را که نان و آبش بگردن ماس، از خواب بيدار نکردی؟

د پښتني موسيقي اغيزه ...

د ژوند له سنډري څخه

زن- اگر چه ساز و آواز ما خوش
شان نیامد، و لی در عوض یک
جوال سیب و ناک رانصیب شدیم !

اخستني کړي دي او په عربي موسيقي کښي دي يولي ماخذ گڼل کيږي په موسيقي کښي دده علم او مهارت ته قطب الدين شيرازي محمد د محمود زوي دکنزاتحف مؤلف عبدا لقا در دغيبی زوي محمد دعبدا لحميد لاذقي زوي اونورو دا احترام سروته ټيټ کړي دي (سر هوبرت) وائي چه دصفي الدين تال ميچ ډير ژور او دقيق ده دالغني او نزهة په نامه دموسيقي دوه آلي هم راو ستي دي. عبدالمومن په بغداد باندي دهلاکو دتو فان نه وروسته په ۱۲۵۸ م دهلاکو دو زير شمس الدين جويني بهاوا لدين او شرف الدين معلم او ښوونکي وټاکل شو ډير وخت له بهاوالدين سره په اسفهان کښي و مگر کله چه دجويني کورني له منځه لاړه نو دده قدر من هم وړک شول او ورځني بده شو ه وائي چه دي ډير آزاد لاس اوسخي سپري و پخپلو دو ستانو به ټي ډيري پيسي ښندلي او سو غاتونه به ټي (پاتي په ۲۶ مخکښي)

ابو سليمان محمد دمعشر کښي زوي ابو الحسن دهارون زنجاني زوي هم اصلا دافغانستان دي او په بصره کښي داخوان الصفادعلمي ډلي مهم غړي و.

عبدالمومن دصفي الدين زوي. دعزيرالدين نمسي دنعمت کړي وسي اودقابو، کودی چه په بغداد کښي دعربي موسيقي ډير لوی عالم او پوهاند و په اصل کښي د جر جان يعني او سني ميمني و دي لومړي دمحمود غوري په زمانه په افغانستان کښي او سيده او په موسيقي کښي ټي (بهبخته الوح) نومي کتاب په خپل وطن کښي په دري ليکلي دي په دغه کتاب کښي ټي دافلاطون، هر مس فخرالدين، تادوسس همزوري له آثارو استفاده کړي ده. دي بيا وروسته بغداد ته ولاړ او هلته دالمعتصم په دربار کښي دسنډرو او موسيقي رئيس (کندا مير) اود بغداد ديوي کتابخاني مدير شو. وائي چه ده په کال کښي (۵۰۰۰) ديناره معاش خوړ. عبدالمومن ديوان له اثر څخه ځان خلاص کړي و مگر دخرا سان اثر ورباندي پروت و ولي چه دغه فن ټي له ځانه سره له غور نه وړي و.

په موسيقي کښي دده مشهور کتاب الادوار نوميزي چه په ۱۲۵۲ م کښي ليکل شوي دي دغه کتاب په موسيقي کښي يو ډير باوري کتاب گڼل کيږي ددي کتاب څو نسخي دبرتانيي په موزيم اود اکسفورډ په بودلين نومي کتابخانه کښي شته دي (درسالة الشرقيه) په نامه هم يواثر لري چه نسخي ټي د (برلين، پاریس، ويانا) په کتابخانه کښي پيدا کيږي دعبدالمومن له کتابونو څخه دمو سيقي ډيرو سترو پوهانو

دافغاني ثقافت او کلتوراغيز او اردشاه اوخوا ملکونو په ثقافت کښي څرگند او ښکاره دي جارح فار مر وايي: چه خراساني افکار د عربو په عام ثقافت کښي ننوتی دي او د سامانيانو دوری دایراني فن دپاره هم لار پاکه او سمه کړه. لکه چه ښکاره ده افغاني پوهانو په عربو، هند اونورو ځايو کښي دنو رو دثقا فت او موسيقي دپاره ډير زيات خدمتونه او ځلاندي کارنامي کړي دي. چه دادی مونږه ي په لنډ ډول يادو نه کوو. سنډر غاړي :

دعباسي دوری زيات سنډر غاړي او سنډر پوهانو په اصل کښي دافغانستان له لويديزو غاړو يعني بلخ، ميمني، هرات، غور، سيستان او بست څخه تللي دي لکه «حکيم اشواډي، ابراهيم موصلي دابراهيم زوي» او (اسحق موصلي دابراهيم زوي).

وايي چه اسحق موصلي په (۷۶۷) دخراسان په (ري) کښي زيږيدلی او بيا دخپل پلار سره بغداد ته تللی دی. عربي تاريخونه وائي چه په عربي موسيقي کښي له اسحق موصلي نه زيات عالم او پوه بل څوک نه دی تير شوی دغه شان محمد دحارث زوي اود سنجر نمسي هم په اصل کښي دهرات و زلز د عربو مشهور سنډر پوهاند او عود غږولو ستر استاد هم په اصل کښي دخراسان ښکار و لي چه دی داسحق موصلي ماما و .

ابن خلکان اوحجطة اليرمکی دواړه دبلخ بر مکی کورني ته منسوب اودموسيقي په برخه کښي دپوهی او آثارو ځا وندان و د اخوان الصفا دموسيقي درسالي په ليکو نکو کښي

به سو‌الهای شما پاسخ میدهم

تسبیه و ترتیب از : کریمه رویا

ومدارس باشکوه درکشور ماوخارج آن وهمسر میرزا شاهرخ بهادر پادشاه معروف تیموری است.

این ملکه صاحب فضیلت، دختر امیر غیاث‌الدین ترخانی بوده و پدرش از جمله امرای بزرگ دربار امیر تیمور بشمار میرفت. بعضی از مورخان، ملکه گوهر شاد را دخترین ملک غیاث‌الدین پیر علی آخرین پادشاه سلسله آل کرت میداند و اسناد و مدارک تاریخی نسبت او را به امیر غیاث‌الدین ترخانی تأیید میکند.

سال ولادت گوهر شاد معلوم نیست و ولی چون ولادت فرزند هنرمندش میرزا با یسنغر در شب جمعه ۲۱ ذی الحجه ۷۹۹ هجری اتفاق افتاده اگر حد اقل عمر ملکه گوهر شاد را در آن وقت بین پانزده سال تا بیست سال بدانیم، باید در حدود سنه ۷۸۰ تا ۷۸۵ ولادت یافته باشد، ضمناً گفته‌اند که میرزا شاهرخ فرزندان قبل از با یسنغر متولد شده اند نیز داشته مثل الغ بیگ پادشاه معروف یا میرزا ابو الفتح ابراهیم سلطان که این آخری در سال ۷۹۶ بدنیا آمده بود ولی چون در هنگام وفات شاهرخ دو همسر او حیات داشتند که یکی گوهر شاد بیگم و دیگری بنام سلطان آغا بوده و مورخان تنها در مورد میرزا با یسنغر بصراحت نوشته اند که فرزند ملکه گوهر شاد بوده، من برای تعیین سال تقریبی ولادت ملکه گوهر شاد، سال ولادت میرزا با یسنغر را اساس قرار میدهم.

و بنا برین حدس میزنم که عمر این بانوی گرامی در هنگام شهادتش در حدود هشتاد سال بوده است.

بلی، در زمانیکه سلطان ابوسعید میرزا هفتمین پادشاه تیموری، هرات را تسخیر کرد، قلعه اختیارالدین که اکنون در داخل شهر (بقیه در صفحه ۴۴)

نهایتاً العقول و شرح اشعارات و شرح‌عیون الحکمه و مباحث‌الشرقیه در فلسفه و حکمت، و مفتیح الغیب مشهور به تفسیر کبیر در علم تفسیر است که در حقیقت دائرة المعارفی از علوم دینی بشمار میرود.

همچنان کتاب نهایتاً الاعجاز او در بیان موارد فصاحت و بلاغت قرآن، به عربی است. از آثار درسی امام فخر رازی معروفتر از همه ۴ کتاب جامع‌العلوم است که اسم دیگر آن (حدایق‌الانوار فی حقایق‌الاسرار) میباشد و آن را به نام علاء‌الدین تکش خوارزمشاه در سال ۵۴۷ تألیف کرده و از علوم متداول زمان خود به تفصیل در آن بحث نموده است. دیگر کتاب (البراهین) در علم کلام، رساله روحیه در حقیقت روح و فنای جسم، رساله (الاختیارات العلائیه) در ریاضیات است که به عربی هم ترجمه شده است. آرامگاه امام فخرالدین رازی در قریه مزداخان واقع در خیابان هرات است و این رباعی راهم به او نسبت میدهند.

هرگز دل من ز علم محروم نشد کم ماند ز اسرار که مفهوم نشد یک عمر به جهل درس خواندم شب و روز معلوم شد که هیچ معلوم نشد

نباغلی محمد ناصر نا حاض متعلم لیسه جامی هرات از ما خواسته اند که درباره زندگی و آثار هنری ملکه گوهر شاد بیگم معلوماتی تقدیم کنیم. و اینک میسر داریم پاسخ شان :

مهد علیا گوهر شاد آغا یا گوهر شادخا تون یا گوهر شاد بیگم یکی از میرمنهای نامدار افغانستان و مشوق علم و هنر و صاحب خیرات و میرات تاریخی و بانی مساجد

نباغلی خواجه محمد نعیم، مالک دواخانه رازی و بنا علی عبدالکریم تمنا از شهر هرات نامه‌هایی ارسال کرده و در آن خواسته اند تا شرح حال امام فخرالدین رازی را به ایشان ارائه کنیم.

پرسندگان عزیز !

فخرالدین ابو عبدالله محمد بن ضیاء‌الدین عمر بن الحسین قریشی تمیمی بگری ملقب به ابن خطیب و مشهور به امام فخر رازی از بزرگان فلاسفه اسلام و یکی از فقها و متکلمان نامی در قرن ششم هجری بوده است.

امام فخر رازی در ۲۵ رمضان سال ۵۴۳ متولد شده و بسال ۶۰۶ در روز دو شنبه ماه شوال در هرات وفات یافته است. امام فخر رازی در فنون مختلف، دارای تألیفات بسیار مهم است و به مناسب آنکه در جدول و انتقاد از فلاسفه و شک در مسایل فلسفی مہارت فراوان داشت، مخالفانش او را امام‌المشکین لقب دادند.

امام فخر رازی قسمتی از نظریات فلسفی ابن سینا را از راه استدلال عقلی رد کرده و در منطق هم یک سلسله آراء خاص دارد که مورد توجه علمای منطق واقع شده است. تألیفات امام فخر رازی بسیار است و به زبانهای عربی و ذری صورت گرفته که بعضی از آنها به طبع هم رسیده است از جمله آثار او به زبان عربی:

دراديو افغانستان دخپرونو

په شا او خوا کښې

څنگه چه راډيو د خلکو دپاره ده نوخپرونې يې هم بنسټي چه دکورنې ژوند او دکورنې د خپرونې په شان عام فهمه وي ، ځکه چه زمونږ په گران هيواد کښې راډيو هغه يوا زني و سيله ده چه بي سوا ده خلکو ته درس ور کوي او د هيواد عامه طبقه له دغې لارې څخه خپل معلومات زيا توي ، نو که دخلوکوسره د خلکو په ژبه خبرې و شي زما په گو مان چه بي تاثيره به نه وي .

همدا رنگه د سند رو په برخه کښې د راډيو خپرونې تر زيا تي اندازې بر يالې دي يوازي د يادولو خبره داده چه ځينو پښتو سند رو په برخه کښې يوخه توجه او پاملرنه په کار ده ، زه د سندرو په کمپوز کښې نه غږيزم کمپوز يې شايد ښه وي يوازي دسند رو په اصلي مفهوم کښې غږ يزم چه دا په شا عرا ومصنف پوري اړه لري او په دوهمه مرحله کښې راډيو بايد دسند ر ومفهوم ته توجه وکړي او بي معنی سند ري په پد آواز کښې د خلکوغوږو نو ته ونه رسوي .

دريمه خبره داده چه د پښتو شعرو نه په عمو مي توگه په دوه ډوله دي يو کلا سيک اشعار دي چه د عرو ضي اشعارو په قالبو نو برابر ويل شوي دي بل ډول يې ملي اشعار دي چه خائنه مخصوص او زان لري .

په ملي اشعارو کښې چار بيتي لښي ، بگتي ، لوبه ، نيمکي شامل دي چه دا دټولو پښتنو مال دي دهر وطن په هر ځای کښې شته دي او د يوي محلي يا قبيلي مال نه دي نو ځکه په کار ده چه انا نسر دغه ټکي ته متوجه وي او په انانس کښې دا ونه وايي چه «اوس به يوه محلي سندره واو ري» بلکه بايد و وايي چه «اوس به يوه ملي سندره واوري» د راډيو ډرامو نو او راډيو داستانو نو په باره کښې زمانظريه داده چه زمونږ په خپل افغاني ژوندا نه کښې ډير دو دو نه شته دي چه له هر حيثه اصلاح او سمو ن ته اړتيا لري نو که مونږ دغربي تهذيب د وړاندي کولو د پاره افغان تهذيب خلکو ته وړاندي کړو له يوي خوا به دخلکو د ژوندانه اصلاح ته ښه لار ښو و نکي شي او له بلې خوا به زمونږ خپل تهذيب په نورو تهذيبو نو کښې مدغم نه شي البته دنا وړو دو دونو په اړخ کښې که زمونږ خپل افتخارات هم خلکو ته وړاندي شي د راډيو دمحبو بيت او غوره تاثير په برخه کښې به د قدر وړ گام واخيستل شو

(قتيل خوږ يانې)

در ملتو نو نو او ډا کترا نو دمعاينو وړاندي کوي .
د عمو مي معلوماتو په نامه او اجراء آتو ورځني پرو گرام دي .
يو بل پرو گرام چه دا څانگه ئي کوم سر ويس چي ځي او کوم وړاندي کوي دهيواد درو غټو نونو ،
(پاتې په ۲۴ مخ کښې)

وختي دا با بو لاله بيا له سره رانيسي دا څانگه لس لس سره يسه پښتو او دري خبرو نه تياروي . خبرو نه ترجمه کوي . تر تيويي مقابله کوي اصلاح کوي او له آثار نس سره ئي کره کوي .

دا څانگه دراپور تاژ سره چه دي يوه بله خور مينه ده د خبرو نو دتفسير په برخه کښې مرسته کوي محدث ناصر د خبرو نو د څانگي مدير دي او ښاغلي محمد طاهر ستانه او فضل حق بهرامی د دي تکړه او غښتلي ملگري دي .

دراپور تاژ څانگه :-

د اطلاعاتو د لوي مدير يت يوه بله څانگه ده . دا څانگه په ۱۳۴۳ کي جوړه شوي ده . عمر ئي لږدي خو فعاليت ئي ډير دي او ځوانې پري تلوار کړي ده دچينکو ځوانو خو دبا جوړ جوړه ده . په هره خبره کي کار لري او هر وگړي ته رو کو در نيول د دي څانگي وظيفه ده که په دنيا کښې يوه پيښه وشوه ما ښام راډيو ته غوږ کيږ ده دا به يي درته په نهو او پنځه خلو يشتو دقيقو معنی او تفسير بيا نوي . بيخ بنياد به يي درته را وسپړي او بيخي بلدي هغه ځای ته ور و لي اودپيښي په سر به دي ودروي . د راپور تاژ څانگه هر شپه په ۹/۴۵ بجو د خبرو نو تفسير وړاندي کوي يواځي دو شنبه او پنجشنبه معافي غواړي او خبرو ته وز گاره نه دي .

دنړۍ دپيښو هنداره ئي لابله ثمره ده چه په راډيويي مجله کښې هر ه جمعه دغرمي دتوب نه پنځه دقيقې مخکښي شروع کيږي او په توپ ختميږي . هر سهار دهيواد د ورځپاڼو او مطبوعاتو تبصري د گرانو اور يديو نکو په حضور کښې

افغانستان و فرانسه

بقلم : محمد نجم آریا

در کشور شان پذیرفته و شخصیت‌های علمی مفید و قابل قدری از آنها به

افغانستان سپردند که امروز قسمت اعظم پست‌های مهم و حساس مملکت را درکمال موفقیت میتوانند اداره و تدویر کنند .

در مناسبات بین مملکتین از بدایت شناسایی تا امروز ، کوچکترین نقصان و یا اندیشه منفی ، موجود نشده است .

فرانسه نخستین کشوری بود که به تاریخ و فرهنگ و کلتور افغانستان ابراز علاقه مندی نموده هیأت‌های باستان شناسی فرانسوی یا قبول هر شکل و شرط در نقاط مختلف مملکت افغانستان کاوش‌های باستانی نموده ، آثار گران بهایی را که از افتخارات مملکت افغانستان بشمار میرود از دل زمین کشیده ، سپرد موزیم‌های مختلفه ، خاصه موزیم کابل نموده است . ازین هم ، ارزنده تر اینست که در طول مدت ها ، این همه کاوش‌های مختلفه - صفای نیت و صفای عمل بین طرفین مشهود بوده است .

چون مناسبات بین افغانستان و فرانسه همیشه عاری از هرشایبه و نظر خاص بوده است ، بنابراین افغانها نیز از پذیرفتن دوستان فرانسوی شان همیشه وهمه وقت در نهایت صمیمیت و حسن نیت دریغ ننموده تا حد امکان سعی کرده اند

زمینه های اطمینان و قناعت شانرا تأمین کرده باشند . مسافرت اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه افغانستان در سال ۱۹۴۴ بفرانسه و استقبال شایان از اعلیحضرت شان در تشدید مناسبات نیکوی دو کشور ، رول بزرگ تر و مؤثری داشته ، مسافرت صدراعظم فرانسه جلالتماب ژورژ پومپیدو - به افغانستان ، یقین است یک بار دیگر مؤید علایق مزید حسنه بین مملکتین و سبب همکاری های بیشتر علمی و تخنیکی بین افغانستان و فرانسه خواهد شد .

افغانستان که سیاست بیطرفی را بشکل یک عنعنه قبول کرده و در مجاری امور جهانی از صلح و تأمین حقوق مردم جهانی حمایت دارد ، سیاست امروزی کشور فرانسه را که بیشتر بر اساس صلح و واقع بینی استوار دیده میشود ، نیز بنظر نیک می‌نگرد .

اینکه افغانستان طی سالهای اخیر ، دست بکار برده و بشدت هر چه تمامتر سعی دارد در ساحه های مختلفه علمی ، تخنیکی و اجتماعی - کاری از پیش برد ، سهم گیری کشور دوست ما فرانسه در پروژه‌های مختلفه انکشافی افغانستان که یک اثر دیگری از حسن نظر بشمار میرود ، مایه سپاسگزاری مردم افغانستان گردیده است .

دو کشور افغانستان و فرانسه در دو قاره ارزنده جهان با آنکه خیلی از هم دور افتاده اند ، ولی با هم بیشتر و نزدیکتر یکدیگر را شناخته اند .

این شناسایی اگر چه ریشه عمیقی داشته ، ولی از پنجاه سال به این طرف ، علایق بین افغانستان و فرانسه طوری برقرار بوده است که دو کشور همسایه نیک در فضای صمیمیت و حسن نیت با هم بسر ببرند - دوری راه و جدایی قاره‌ها هیچ یک تأثیری در همکاری های مختلفه بین دو مملکت نداشته است . فرانسه استقلال و تمامیت خاک افغانستان را در بدایت امر بر رسمیت شناخت و متعاقباً عده ای از استادان و متخصصان آن کشور به افغانستان رسیده و در ساحه های طب و معارف مصروف خدمت شدند .

این شخصیت های علمی فرانسوی در افغانستان دارای عالی ترین سویه علمی بوده ، هنگام ایفای خدمت در افغانستان تحول قابل ملاحظه‌یی را در سیستم علمی و عرفانی ساحه‌های مربوطه شان به وجود آور دند . محصلین افغانی را دسته دسته

پدر - بچم خجالت نکشیدی ، هرچه شیرینی بود خوردی و برای فردا چیزی باقی نگذاشتی .

پسر - آخر معلم صاحب بارها گفته است که کار امروز را هیچ وقت به فردا مگذار !

پرچمن

تهیه کوونکی : حسین فایق

دادی وروسته تر یوی میاشتی بیا ددی موقع رارسیدلی ده چه سره یو خای دگران هیواد یوی برخی ته سفر وکړی او ددغی برخی دطبیعی مناظرو له څرنگوالی او دهغی دخلکو دژوند له مظاهره و سره آشنایی پیدا کړو .

زموږ ددغه سفر دنظروپ سیمه دگران هیواد یوه سمسوره برخه ده چه دطبیعت د لطف ډیری ښی پریمانه پکښی لیدل کیږی .
دغه ښکلې خاوره د «پرچمن» سیمه ده چه دهیواد په زړه کښی موقعیت لری او دخپلو شا وخوا له لوړو غرونو سره دلید لو وړ مناظر لری .
که غواړو چه دپرچمن ښکلې سیمه له نژدی څخه وگورو نو باید چه دهیواد مرکزی لاره ووهو . او پدی ترتیب وروسته د هزاره جات او بامیان ښکلو درو او ناوو څخه د غورا ت دلیدنی وړ ځمکی ته رسیږو چه په خپلو سمسورو ځنگلونو او لوړو غرونو سره ډیر شهرت لری .
دلته ده چه دخپل حرکت پلو ته

زن - امروز قطعاً به اسپ دوانی رفته نمیتوانی ، تو اول باید قالینه بتکانی !

غرونو څخه شمیرل کیږی . او مشهور غرونه یی غرق آبه «چه تمام کال تر واورو لاندی پته وی» الم چو، سرخ کو، کوه قیصار او کوه مزار دی ددغی سیمی خلک د خنجک دو نی له زړیو څخه نباتی غوړی او دغرنیو بادامونو څخه ددنی کولو څخه وروسته شوی بادام لاسته راوړی .

ددی سیمی په غرونو کښی وحشی حیوانات لکه پارانگان، لیوان، غرخی ډیر پیدا کیږی .

اوپه لمنو کښی چه په هغو کښی دشاتو مچي ژوند کوی او خلک دشاتو دلاسه راوړلو لپاره راز راز طریقی په کار وړی .

ددی سیمی زراعتی ځمکی دهغو نارو اوویالو په واسطه خړو بیږی کو،چی چه له غرو نو څخه را کښته کیږی او په درو کښی جریان پیدا کوی ددغو مشهور نارو نو څخه دغور نار د استوی نار، دسرشار نار او میلن مل او دنار دی چه هر یو په زرگونو جریبه ځمکه خړو بوی . اوله هر یوه څخه دکرنی لپاره گټه اخستله کیږی همدارنگه دغه اوپه دخلکو دچښا ک لپاره ډیری ښی اوپه دی .

له کومه ځایه چه دغه سیمه یوه غرنی سیمه ده دکرنی ځمکی هومره ډیری پکښی نشته اوزیار ایستوونکی خلک یی شگی او ډبری لری کوی او دغرو دلمنولامزروعی مځکی په زراعتی ځمکو بدلوی او عموماً هغه حبوبات کری کوم چه ددوی دخوراک لپاره ضروری وی دپرچمن دسیمی خاوره دهر راز گرهنی لپاره مساعده ده او ډیر مهم زراعتی محصولات یی غنم، (پاتی په «۲۹» مخ)

تغیر ورکوواو دجنوب خواته لاروهو دکړکیچنو غرونو او غاښو څخه دتیریدلو څخه وروسته دخپل نن سفر ددریدلو ځی ته رارسیږو .

پرچمن چه دفراه دولايت یوه برخه ده دکندهار غورات ، بست اوهرات له ولایتو نو سره گډ سرحد لری .

دشمال له خوا دغور تیوره له حکومتی سره، دجنوب له خوا یی دفراه بالا بلوک او دگلستان سیمه تشکیلوی .

لویدیځ اړخ یی له شین ډنډ، او ادرسکن سره او ختیځه برخه یی دبست دولايت دنوزاد او دبا غران دولسوالیو سره نښتی ده چه یوه حصه یی دغورپسا بند ته رسیږی .

دپرچمن سیمه له یوی خوا دپکواه او گلستان له دښتو سره چه تود ه سیمه ده نښتی ده او بلی خوادغور له سړی سیمی سره ارتباط لری .

که ددغی سیمو دلویدیځ څخه دختیځ لورته سفر وکړی و هوا یسی وروورو سړیږی او بلاخره ددی برخی غرونوته رسیږو چه له واورو نه پټ وی .

اوپه ښکاره ډول وینو چه دیوی برخی میوه یی دبل برخی څخه ژر او یا ځنډ را رسیی او توپیر لری . نو همدوجه ده چه ژمی یی سوړ او دوی یی تود وی . مگر پسرلی اومن یی ډیر معتدل وی .

دپرچمن حکومتی یو غریبی سیمه ده چه غرونه یی د هزاره جات څخه دی سیمی ته ورننوتی دی . پدغو غرونو کښی دخنجک، اهون اوغرنیو بادامونوونی پریمانه لیدل کیږی . ددغی سیمی غرونه دهیواد له اوچتو

بخاوران فلك
زشاخسار افق
سپیده گل زد و آهسته عطر نور
فشاند.

صبا بگوش دل من پیام صبح رساند.
* *

ببزم خلوت چرخ،
چوشمع آخر شب،
یکی ستاره کمر نک ناکتوان
می سوخت
بسان آتش باقی ز کار وان
می سوخت.

طنین بانگ اذان
نوا نای خروس
یکی به پیکر افسرده رنگ جان میزد
دگر شراره بکا نون خفتگان میزد
* *

به پیکر کابل،
غبار کمر نگی،
فکنده سایه و آرام، شهر رفته
بخواب
نسیم میرسد هر جاز بهر
دقالباب

زکو چه تادل باغ
ودشت تا سر کوه
ز شبنم سحری شستشوی و پاک
شده

چو روح آلهه عشق تابناک شده
* *

هوا نشاط انگیز
زمین کر شمه نثار
عروس شاخ به آهنگ باد میرقصد
شگوفه در قدم بامداد میرقصد
* *

درین طلیعه فیض
واین قیامت حسن
تو خواب رفته و چشم ز مین بود
بیدار.

کشای دیده که در میزند رسول
بهار ع - آدین پور

پنستون بزغ

بی مادر...!

«لطیف ناظمی» شاعر پر احساس
ونو پر داز محیط ما، چندی پیش،
مادرش را از دست داد...
واین شعر، فریاد یست از آرزو
های راه گم کرده او، در لا بلای
دندانهای غم انگیز یک غزل.
زنده اندر کوره خاکستر شدن
مفت در کام نهنگی در شدن
بی سبب سیلی ز ظالم خواستن
رایگان مزدور زور آور شدن
گاه رفتن زیر دندان پلنگ
گاه هم آغوش شیر نر شدن
در سیه چال آرمیدن روزها
شامها بادبو، همبستر شدن
برمن آسانتر نماید. بارها:
از غم یک لحظه بی مادر شدن
«لطیف ناظمی»

گر به زیبایی آن، روی آوری -

از تو نگردانده ز تو!
از تو میخواهم اگر عاشق شدی:
مگذر از عشق طبیعت،
مگذر از حسن و تجمل،
مگذر از زیبایی گل،
مگذر از گیسوی سنبلیله.
لیک بگذر،

بگذر از زلف طلایی،

بگذر از زلف طلایی،

رحم کن بر جان خود:

بعد ازین، دنبال این چشمان
دریایی مرو!

« ن . ط »

چشمان دریایی

ای دل من!

ای دل بی حاصل من!

بعد ازین، عاشق بزرگ بیا یان
سنگیندل مشو.

بعد ازین، بر گرد این گردن
کشان، هرگز مکرد.

بعد ازین، دنبال این خوبان
هرجایی مرو.

ای دل من!

بعد ازین...

گر ترا گه گه هوای عاشقی
در سر فتنه

عاشق خوبان مشو!

بعد ازین، عاشق بگل شو!

راه بستان، پیش گیرو گل بین
و گل بخند و گل ببوی و گل بگوی

وانگهی، در پیش گلها -

نغمه سر کن همچو بلبل،

پیش سر و بوستان -

نوحه گرشو همچو قمری.

چونکه از زلف بلند یار، دست
کوتاه است:

گیسوی سنبلیله به دست آر،

دسته بی از گل، به دست آر،

سوی نرگس بین بستی،

یادی از آن چشم مست آر!

لیک هرگز در پی آن چشم

شهبلائی مرو.

ای دل من!

ای دل زیبا پرستم!

این طبیعت، بین چه زیباست؟

بین چه زیبا ودلا راست؟

بین چه خوب و عشرت افزاست؟

ساز غم...!

بیصدا شو امشب ای ساز غم
بیصدا ... کاینک ز راه دور
عشق ،

از برای خانه تنهای دل ،
یک مسافر ، باز مهبان آمده

امشب ای دست لطیف درد
ورنج !

زخمه این سازغم را دور کن ،
کهنه تارت را ببند ،
زانکه امشب ، عشق من :
دلکش و تا بنده چون ماه درخشان
آمده

امشب ای سازنده غمهای من !
ساز خود بر چین واز من دور شو
امشبیت - هرگز نمیخواهم شنید
برده هایت را کتون خواهم درید
دور شو کاین لرزش تار غمت
دیگر امشب بهر من ، غمخوار
نیست

دور شو امشب ، نمیخواهم ترا
خاطر عشق خودم .

آخر امشب اوست پیشم -
رحم کن ، یکباره از پیشم برو

ترسم از این غم که ناگه «او»
رود

وین تو - جاویدان بمانی بهر
من .

امشب آمد آنکه جان من بود
آنکه او را همچو دو دشعله ها
آنکه او را مثل برق خنده ها
آنکه او را همچو شبخون گناه
در برم دزدیده ام ، آخر میا !
تو همین امشب مرا تنها گذار
دور شو از من ، فقط امشب ، نه
شبهای دگر .

«سافر»

زلفت، رها مکن که چنین برهم افتند
کاشوب حسن روی تو درعالم افتند

افسون محبت

به در دم میشوی ای ناله امشب ترجمان ؟ یانه؟
توانی رخنه کردن در بنای آسمان یانه؟
اثر پرداز خواهی شد ؟ بقلب سنگ خارايش
به من آن بیوفا را ساخت خواهی مهربان ؟ یانه؟
به افسون محبت میدهم داد فغان امشب
ندانم میدهم پاسخ به این شور و فغان ؟ یانه؟
ندیدم يك نگاهی التفات از چشم آهوییش
پس از عمری شود رامم برای امتحان ؟ یانه
به افغانم نخواهی گوش دادن ، تا بکی ؟ جانا !
شنیدن دارد آخر این قیامت داستان ؟ یانه؟

«سر شار شمالی»

بهار از من

نوشته: مهدی دعا گوی

هنوز برده تاریخ شب، از چهره پر فروغ روز جمع نشده، هنوز شفق صبحگاه هی در جدال تا تاریکیها پیروز نشده بود، هنوز نسیم نخستین خنده بهار گلرخان غرق در خواب را بیدار نکرده، تنها منم که دیده بمانم دوخته و بیدار نشسته و می‌اندیشم و خوبی‌ها و زشتی‌های اعمال خود را در ترازوی وهم اندازه میگیرم.

برای اینکه غم‌های بیکران قامت رسا و مردانه مرا چون قوس ابروی خوب رویان کج و خمیده ساخته، سختی‌های جانکاه، نوزاد دیده‌هایم ربوده و حسرت‌های بزرگ فضای زندگیم را سیاه کرده است چه هر آن تبسم‌های کنایه دار «او» نیروهای وجودم را چون موریا نه میخورد، هر آن کلمات منقطع «او» را که یک جهان معنا داشت بگوش دل می‌شنوم و می‌میرم و زنده می‌شوم آه که روزگار چه بار سنگینی را روی شانه‌هایم نهاده و هر آن تازیانه ناسازگاری بر جسم و جانم ضربت میزند. ولی منکه نه ملجائی دارم و نه پناهگاهی، دریک وادی سوزان زندگی با بار گران ندامت از بیغوله‌های نومیدی به جاهای ظلام اندوه سرتگون می‌شوم و فقط منتظر مرگ هستم.

ولی در گذشته، احوال من بدین منوال نبود. جوان خوش سخن و معاشرتی بودم و بخاطر صدای خوبی که داشتم، عزیز هر دل و محبوب هر خاطر بودم. من با احساس آکنده از شغف و سروراز دریچه دل به وادی زندگی نگاه میکردم، اصلاغم و اندوه برایم معنایی نداشت. همچنان نکه خورشید با لبخندش جهان را در شور و سرور غرق میکند، منم با صدای گیرای خود، هلهله در دلها ایجاد کرده بودم.

درست مثل حالا روزهای دل انگیز بهار بود که در هوای دیوانه کننده بهار، در تبسم تشعشع عالم افروز، در خلال اهتزاز نسیم بهاری، بایک احساس گرم و مطبوع روح در تلاطم امواج خروشان زندگی دیوانگی‌های محرمانه داشت. آسمان شفاف بود و توسن تیز گام روزگار، رام دل از خود رفته من بود شبینم بهاری پا سبان گلپای نورسته دامان طبیعت بود، و رایحه مست کننده گلزار خاطرات بمشام جان‌ها میرسید که منم مست باده غرور و جوانی، در هوای مست کننده بهار آهنگ دل انگیزی را بگوش دلها میرسانیدم.

ای بهار دلکش! ای مادرپر عطوفت نوباوگان باغ و راغ! نمیدانم در هوای توجه اعجازی نهفته است که خواب‌های زندگی را تفسیر و خاطرات از یاد رفته را بیاد می‌آوری. بلی بهار خاطرات من، با حلول بهار طبیعت همدوش است. امروز و همه سال در همین روزها خاطرات فراموش شده خود را زنده تر و مجسم تر در دور نمای نگاهم، می بینم و اندوه عظیمی سراپایم را فرامیگیرد برای اینکه من صاحب احساساتی هستم که از آن همواره ترسیده‌ام، بلی از هیچ چیز و هیچکس ترسی ندارم ولی از خود و احساسات خود از طرز تلقی و تفکر خود، از لکه‌های سیاه و سفیدی که با احساسم عجین شده است، خیلی میترسم... چه این خیلی هم زیاد میترسم، چه این ترس خوردم میکند. چنانچه که خوردم کرد و همه چیزم را به یغما برد نیست کرد، و نا بود نمود. آری درست بیاد دارم، همان روزهای اول سال را که یک فصل دیگری در کتاب زندگی من افزود، فصلی که اندوه آور تر از آن در کتاب زندگی من وجود ندارد.

آه... هیچگاه آن روز روشن و دلرانی را که هنوز آفتاب با چشمک خود جهان را سرگرم نکرده بود، فراموشم نمیشود. بلی یک

روز پر خاطره و فراموش ناشدنی بود.

دهاقین با بیل‌های روی شانه شان از جلوم رد میشدند، و سلام غرابی برایم تحویل میکردند. منم بی شائبه بدون احساس بر تری، پاسخ میگفتم. آخر این عمل برای شان لازمی بود، چه من پسر ارباب ده بودم و آنها بر حسب تعییل سنن جاریه، این کار را میکردند. میدیدم از خم و پیچ کوچه پر خاك، حیوانات بسوی چرارانده میشدند و همه غریبی از آن بگوش‌ها میخورد.

گله‌های گوسفند منظره ای را تشکیل میداد که برایم تما شایبی بود.

چون دیدم هوا مثل صفحه آرزو روشن است، گرامفون کوچک خود را گرفته بسوی چشمه‌ای که درپای تپه سبز واقع شده بود، براه افتادم وقتی، آنجا رسیدم و نفسی براحث کشیدم، صدای خنده، و گفتگوی دختران مرا بخود جلب کرد، دانستم دختران دهکده میباشند که باهم مصروف

خنده و بازی استند. چون باوصف اینکه پسر ارباب دهکده بودم، بعلت اینکه مدت‌ها زندگیم در خارج از آنجا سپری شده بود، هیچگونه معرفت و شناسایی با مردم محله نداشتم. از این رو احساس بیگانه‌گی میکردم، ولی از آنجائیکه میگویند: زیبایی لطف و کیفیت جوانی را باید در وجود دختران وارسته دهات جستجو کرد، منم خواستم، برای یک بار این حقیقت را بچشم‌سرماتما کنم، از اینرو ریکاردی را برداشتم و روی گرامفون گذاشتم و آهنگ بلند شد.

زیبا تر از همه او بود... او بود که خرمن هستی و شکیبایی ام را آتش زد... او بود که آرزوهای طلایی دوره جوانی ام را بالکدهای غرور خود، کوفت و نا بود کرد. ... او بود که دریک بازی چشم، دل مرا... مایه هستی مرا بی اراده برد....

او بی اندازه زیبا و طناز و خوش ریخت بود... من - جزیک انفعال

ظاهری در رخساره اش چیزی بیشتر ندیدم و مرا به جهانی برد که تا آنروز، برایم جز او هام و خیالات بود، ولی از آنروز دیگر، بهمه چیز یقین پیدا کرده بودم. به حسن، به زیبایی، به ملاحظت، به دلبری و به دلر با یی. عشق و عاشقی همه همه برایم یک حقیقت باور کردنی شد و جز لاینفک زندگی من بشمار آمد و از آنشب با چیزیکه سرو کارم بود، همانا خیالات شیرین و دست نیافتنی بود که در جهان تخیل و تفکر، با خیال او بمیان میگذاشتم و با آن راز و نیاز میگفتم.

نظر همه چیز را زیبا ودلا را جلوه میداد، میدیدم او بر فراز ابر پاره‌های سفید نشسته است. میدیدم نسیم شبانگاهی موهای موج و ملایم او را گستاخانه پریشان میکرد و من در این تماشا جلوه عالیترین مظاهر طبیعی جهان را میدیدم و هر آنچه میدیدم، بحافظه می سپردم برای اینکه، فقط در زندگی من همان یک شب بود که دیگر نبود. چه همینکه چشم از هم باز کردم، طبیعت هنوز چادر سیاه شب را از سر بر نداشته بود.

تازه احساس کردم که قلبم به شدت می تپد، و روحم گرفتار یک تشنج بی سابقه گردیده است، بزودی احساس کردم که عاشق او شده‌ام. او... بلی او ی ناشناس و بیگانه‌ای که هیچ چیز راجع به او نمیدانستم.

همانشب با خود فیصله کردم تا اول وقت فردا از علایق خود برایش بگویم، دست نیاز بسو یش دراز کنم.

مقابلش زانو زده، برایش اعتراف کنم، که دوستش میدارم، عاشقش شده‌ام، و بی وجود او زندگی برایم ارزش و معانی ندارد. و از اینرو همینکه شعاع زرین آفتاب برگیتی

پهن شد، بسوی چشمه روان شدم در طول راه با خود می‌اندیشیدم او هرگز و بهیچ وجه، از قبول عشقم خود داری نخواهد کرد... چرا... من یک جوان تحصیل کرده و در عین حال، فرزند مرد اول دهکده بودم و اصلا جایبی برای رد تقاضای من وجود نداشت لهذا بدون اینکه بدانم او کیست؟ مربوط به کدام فامیل است؟ و سویی او چیست او را دیدم، گفتم:

اگر بدانی که آنتی بجایم بخانه کرده و هستی ام را میسوزاند اگر بدانی که درد بیدرمانی در عمق روحم جا گرفته و چون مور یانه مغز استخوانم را میخورد... اگر بدانی بر لب پرتگاهی قرار گرفته‌ام که زندگیم را نیست و نا بود میکند حتما کمک میکنی و از این ور طئه هولناک، نجاتم میدهی... او در حالیکه سراپایم را حیرت زده نگاه میکرد، پرسید:

شما کی استین؟... چه میخواهین؟

بی اختیار جلو او زانو زده و گفتم:

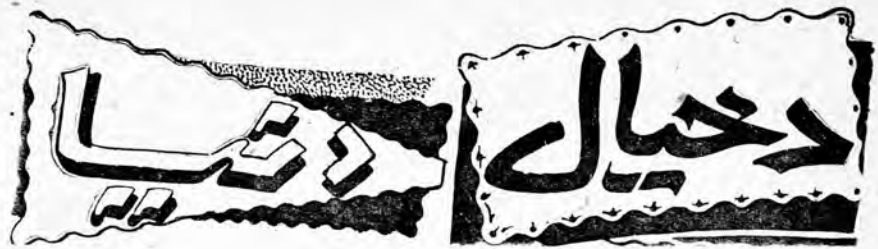
مهر ترا میخواهم...! بتوقسم بجهان قسم؟ - ترا میخواهم. دوستت دارم....

یک قدم به عقب رفت و بعد با صدای که مملو از اکراه و حقارت بود، جواب داد:

هیچگاهی بخود اجازه نمیدهم مردی مانند تو را دوست بدارم... از زشتی بستوه آمده‌ام... یک مرد حقیقی هیچوقت این زبونی را قبول نمیکند که جلوه‌س‌های آلوده خود را گرفته نتواند... تو گرفتار هوس شدی... هوس ترا خورد ساخته است... منکه عشقی در سرو دلی در بر ندارم... عشقم شوهرم و قلبم جگر گوشه منست که

(بقیه در ص ۳۰)

گل و لکيد

د بلبلو خوشحالی

چه د بهار نسيم پر گل ولکيد
 په بڼ کښی بيا زړه د بلبل ولکيد
 د تازگي زېري شو خپور هر طرف
 لاس د ساقی پر خم او مل ولکيد
 چمن کښی بلی شوی ډیوی د گلو
 د لمبو تا ویی پرسنبل ولکيد
 خلوت ترتیب شو مینانو لسه
 لاپل اغیار، نن خپل پر خپل ولکيد
 په دامانونو کښی میلی جوړی شوی
 باد دنو خیزو پر کاکل ولکيد
 «تسل» چه گوری د اښار ایسته منظری
 قلم یی بیا پر تغزل ولکيد
 «تسل» نسیوه وال

راغی بسرلی غو ټی په بڼ کښی په خندا شوله
 جوړه پری میله هم د بلبل اود بورا شو له
 لاپل لو غماز اود ما تم تغری ټول کړ لو
 ورکی اندیښمنی شوی خوشحالی په هره خوا شو له
 غرونو او رغونو ته چه گورم په بل کیف ښکاری
 بل شانی بل رنگه د اسپیره وچه بیدیا شوله
 گورم چه هر لور ته په هر شمی کښی نوی خونده وینم
 خدا پرو د جنت سره همسیاله دا دنیا شو له
 نوی شو مطرب ، نوی رباب نوی نغمه یی هم
 خدا پرو دمې ژواندو زړو دپاره مسیحا شو له
 نوی آبشا رو نه ، نوی گل نوی بلبل گوره
 نوی هم آرزو نوی ژوند سر کښی پیدا شو له
 را غلله بلبله چه په گل یی سترگی پریو ټی
 خنک ته یی نژدی شوه دو صال په تمنا شوله

(عبدالباری غیرت)

سر زما سامان زما

سر ځما سامان ځما څار شه تر جانان ځما
 څار شه تر جانان ځما سر ځما سامان ځما
 زیان ځما نقصان ځما واپدیار هجر دی
 واپدیار هجر دی زیان ځما نقصان ځما
 مښک ځما زعفران ځما ستاد کوشی خاوری دی
 ستاد کوشی خاوری دی مښک ځما زعفران ځما
 گل ځما ریحان ځما ستا رخسار و زلفی دی
 ستار خسار و زلفی دی گل ځما ریحان ځما
 فکر ځما توان ځما ستا په غم کښی نه رسی
 ستا په غم کښی نه رسی فکر ځما توان ځما
 آه ځما افغان ځما هیڅ په تا اثر نه کا
 هیڅ په تا اثر نه کا آه ځما افغان ځما
 زړه ځما چشمان ځما بی له تاهیڅ حال نلری
 بی له تاهیڅ حال نلری زړه ځما چشمان ځما
 باغ ځما بستان ځما بی تا میوه نه نیسی
 بی تا میوه نه نیسی باغ ځما بستان ځما
 وصل هم هجران ځمای رحمانه خیر دی
 ای رحمانه خیر دی وصل هم هجران ځما

نوی بهار

نوی کال نوی بهار دی پا خیره
 دغه وخت دا ستا دکار دی پا خیره
 له تلتک نه سر بیرون کړه جهان گوره
 ټول وطن گل و گلزار دی پا خیره
 حر کت ځنی کار واخله دممه کړه
 همدا وخت د ډیر تلوار دی پا خیره
 د غفلت ورځی شوی تیری اوس خو خیره
 چه په مخکی دی لوی باردی پا خیره
 عقل و فکر تازه گی در ځنی غواپی
 نور د زور ژوند کوچ و باردی پا خیره
 (منت بان)

دردیو افغانستان پروگرام

د جو زاد میاشتی خپرونه

شنبه - د سپورت دنیا
یکشنبه - دکوچیانو خپرونه
دوشنبه - دروغتیا خپرونه
(پښتو)
سه شنبه - دکوچیانو خپرونه
چار شنبه - دروغتیا خپرونه
(دري)
پنجشنبه - دکوچیانو خپرونه
جمعه - د پوهنی غږ په هرو پنځلسو ورځو کې
جمعه - د سړی میاشتی غږ په هرو پنځلسو ورځو کې
۴-۴۵ - سندرې او نغمې
۴-۰ - درې خپرونه
۵-۰
شنبه - انگلیسی لوست

۶-۳۰ - اعلانونه
۶-۴۰ - د سهار کاروان
۷-۰ - پښتو خپرونه
۷-۵ - موسیقي
۷-۱۵ - کورنی ژوند
۷-۳ - درې خپرونه
۷-۳۵ - دورځپانو تبصرې
۷-۴۵ - موسیقي
۷-۵۷ - دراتلونکو پروگرامونو معرفي
۸-۰ - ختم
(دوهمه برخه د غرمی لخوا له ۱۲ بجونه دماز پېښن تر یوی بجی پوری)
۱۱-۵۵ - درادیو افغانستان آرم او د پروگرام معرفي
۱۲-۰ - پښتو خپرونه
۱۲-۵ - موسیقي
شنبه - کلیوالی موسیقي
یکشنبه - د غزل موسیقي
دوشنبه - محلی موسیقي
سه شنبه - کلاسیک موسیقي
چار شنبه - داماتور موسیقي
پنجشنبه - رنگارنگ
۱۲-۳۰ - اعلانونه
۱۲-۳۵ - موسیقي (خیچ)
۱۲-۴۵ - درې خپرونه
۱۲-۵۰ - موسیقي (لویدین)
۱-۰۰ - ختم
(دریم سرویس - دماز دیگر له ۴ بجو نه تر ۱۱ بجی پوری)
۳-۵۵ - درادیو افغانستان آرم او د پروگرام معرفي
۴-۰ - پښتو خپرونه
۴-۵ - دماز دیگر نغمې
۴-۳۰

د جمعې دورځو پروگرام
د سهار له ۸ بجونه دورځی تر یوی بجی پوری
۷-۵۵ - درادیو افغانستان آرم او د پروگرام معرفي
۸-۰ - د قرآن کریم تلاوت او تفسیر ننی غږ
۸-۱۵ - مارش
۸-۲۰ - موسیقي
۸-۳۰ - اعلانونه
۸-۴۵ - د جمعې دورځی مرکه
۹-۰ - پښتو خپرونه
۹-۵ - ستاسی خوبسکری آهنگونه
۱۰-۰ - درې خپرونه
۱۰-۵ - محلی موسیقي
۱۰-۳۰ - اعلانونه
۱۰-۳۵ - د موسیقي کاروان
۱۱-۰ - پښتو خپرونه
۱۱-۵ - رادیویی مجله
۱۲-۰ - درې خپرونه
۱۲-۵ - از هر چمن سمنی
۱۲-۵۷ - دراتلو نکو پروگرامو نو معرفي
۱-۰ - ختم
د عادی ورځو خپرونه
د سهار له ۶ بجونه دورځی تر ۸ بجی پوری
۶-۵۵ - درادیو افغانستان آرم او د پروگرام معرفي
۶-۰ - د قرآن کریم تلاوت او تفسیر ننی غږ
۶-۱۵ - موسیقي (مارش - هیواد ترانه)
۶-۲۰ - موسیقي

(وقیتکه خانه مر تاض حریق میشود)

مصاحبه با احمد ظاهر

(از ص ۵)

اتحاد شوروی تحصیل میکنند در کار خود موفق بود- و اکنون هم رفیقهای اماتور مخصوصاً گروپ اماتور پوهنتون که رهبر آن مسحور جمال میباشد در کار خود موفق میباشد. البته من وقتی در مورد کار کسی میخواهم فضاوت بکنم، قبل از همه شرایط کار شرا در نظر میگیرم .

در اینجا سخنان را قطع نموده گفتم: از نظر شما گروپهای اماتور در مورد اجرای وظایف هنری شان در چه نوع شرائطی قرار دارند ؟ گفت : در شرائط نا مساعدی گفتم : چطور ؟

گفت: برای اینکه يك گروپ بتواند بطور دسته جمعی به مشق و تمرین بپردازد، مشکلات زیادی از ناحیه عدم وجود محل مناسب برای تمرین و عدم وقت کافی و غیره موجود است که این مشکلات رانه ما حل کرده میتوانم و نه هم رادیو افغانستان حل کرده میتواند. در حال حاضر از سه گروپ اماتور رادیو صرف يك گروپ اماتور میتواند روزانه در ستود یوی رادیو افغانستان مشق و تمرین نماید. برای دو گروپ دیگر نه ستودیوی دیگری است و نه هم آلات موسیقی. فعلاً ما به توبت کار میکنیم یعنی هر گروپ يك هفته کار میکند ولی باینهمه مشکلات تا جائیکه قدرت داریم کار میکنم و البته بی مورد نخواهد بود اگر بگوئیم که رادیو افغانستان نیز به تناسب وسائلی که در دست دارد و شرائط بودجوی خود از هیچ نوع همکاری با ما دریغ نکرده است .

«در صفحه مقابل»

سوال من قدری تعمق میکرد و بعد سخن میگفت اینبار بیشتر به چرت رفت و بعد از چند لحظه گفت: سوال شمارا ندانستم، بار دیگر سوال را اینطور مطرح نمودم: آیا اماتور ها از نظر شما در کار خود موفق هستند و مردم از ایشان را ضی میباشند؟! گفت: تسل جوان مملکت اماتور ها را دوست دارند و کار شانرا می پسندند .

گفتم: قدری بیشتر روی این موضوع به اصطلاح روشنی بیندازید . گفت: براستی گروپ اول اماتور رادیو که اکنون در رشته موزیک در

- پنجشنبه - رادیو درام
- جمعه - ذهنی مسابقه
- ۹-۱۵
- یکشنبه - او سه شنبه - داماتور
- آوازونه
- ۹-۳۰
- شنبه - موسیقی
- یکشنبه - هنر او ژوند
- دو شنبه - موسیقی
- سه شنبه - علمی خپرونه
- چار شنبه - قضایا او قانون
- جمعه - دتاریخ یوه پانه
- ۹-۴۵ دورخی مهمو خبرو نو
- تفسیر - (بی له دو شنبی او پنجشنبه مابنام)
- دوشنبه - دملگرو ملتونو خپرونه
- پنجشنبه - کلاسیک موسیقی
- ۱۰-۰ دری خپرونه
- ۱۰-۵ موسیقی (غزل)
- ۱۰-۱۵ لویدیز بین المللی
- موسیقی
- ۱۰-۵۵ مناجات
- ۱۰-۵۸ پادشاهی سلام
- ۱۱-۰ ختم

- یکشنبه - دری لوست
- دوشنبه - پښتو لوست
- سه شنبه - روسی لوست
- چار شنبه - انگلیسی لوست
- پنجشنبه - پښتو لوست
- جمعه - موعظه
- ۲۰-۵ ستاسی خونپکری آهنگونه
- ۶-۰ کورنی خپرونه
- ۱۵-۶ شنبه - دکرهنی خپرونه
- یکشنبه - غزل موسیقی
- دوشنبه - دکرهنی خپرونه
- سه شنبه - بنخی او نوی ژوند
- چار شنبه - دکرهنی خپرونه
- پنجشنبه - دغزل موسیقی
- جمعه - دکرهنی خپرونه
- یکشنبه - موسیقی
- سه شنبه - دغزل موسیقی
- پنجشنبه - مونر او زهونر هیواد
- ۶-۴۵ اعلانونه
- ۷-۰ دپښتونستان خپرونه
- ۸-۰ پښتو خپرونه
- ۱۵-۸ دری خپرونه
- ۳۰-۸ شنبه - موسیقی
- یکشنبه - نوی گلونه
- دوشنبه - موسیقی
- سه شنبه - کلاسیک موسیقی
- پنجشنبه - دهفتی داخصاصی
- پروگرامونو څخه منتخبی پارچی
- جمعه - داماتور خپرونه
- ۸-۴۵ یکشنبه - دگلو کاروان او یا دادب ورمی په هر پنخلسو شیو کی
- دوشنبه - داقتصادی خپرونه
- پنجشنبه - سرود هستی
- ۹-۰
- شنبه - مدور میز
- یکشنبه - دری رادیو داستا ن
- دوشنبه - مونر او اوریدو نکي
- سه شنبه - پښتو رادیو داستان
- چار شنبه - دخوانانو دنیا

امواج نشرات رادیو افغانستان از تاریخ اول حمل ۱۳۴۷

نشرات خارجی روی امواج کوتاه:
لسان

وقت پروگرام	کیلوسایکل	متر بند	لسان
۱۲ر۰۰ - ۱۳ر۰۰	۲۱۵۸۵ ۱۵۴۰۵	۵۰ ۱۰۰	۱۳ ۱۹
۱۷ر۳۰ - ۱۸ر۰۰	۱۵۲۶۵ ۱۱۷۷۵	۵۰ ۱۰۰	۱۹ ۲۰
۱۸ر۳۰ - ۱۸ر۰۰	۱۵۲۶۵ ۱۱۷۷۵	۵۰ ۱۰۰	۱۶ ۲۵
۱۳ر۰۰ - ۱۴ر۰۰	۴۷۷۵	۱۰۰	۶۰
۱۴ر۳۰ - ۱۴ر۰۰	۴۷۷۵	۱۰۰	۶۰
۱۴ر۳۰ - ۱۷ر۳۰	۴۷۷۵	۱۰۰	۶۰
۱۷ر۳۰ - ۱۷ر۰۰	۷۲۰۰	۵۰	۴۱

نشرات داخلی روی امواج کوتاه:

۲ر۰۰ - ۴ر۰۰	۶۰۰۰	۵۰	۴۹
۷ر۳۰ - ۸ر۳۰	۶۰۰۰	۵۰	۴۹
۲ر۰۰ - ۴ر۰۰	۷۲۰۰	۱۰	۴۱
۷ر۳۰ - ۸ر۳۰	۷۲۰۰	۱۰	۴۱
۱۱ر۳۰ - ۱۳ر۳۰	۶۰۰۰	۱۰	۴۵
۱۳ر۰۰ - ۱۷ر۰۰	۷۲۰۰	۵۰	۴۱

نشرات داخلی روی امواج متوسط:

۷ر۳۰ - ۸ر۳۰	۶۶۰	۲۰	پښتو دری
۱۳ر۰۰ - ۱۷ر۴۷	۶۶۰	۲۰	برای
۲ر۰۰ - ۴ر۰۰	۱۲۸۰	۲۰	پښتو دری
۱۱ر۳۰ - ۱۸ر۳۰	۱۲۸۰	۲۰	افغانستان

درینجا سوال دیگری مطرح نموده پرسیدم: درچوکات گروپهای آماتور شما کسی را رقیب خود میدانید؟ احمدظاهر اینبار بدون تأمل چنین جواب داد: خیر، من اصلاً درسبک خودم هیچ کس را رقیب خود نمیدانم. گفتم: اکنون لطفاً درمورد پروگرام های موسیقی رادیو قدری صحبت کنید! گفتم: پروگرامهای (ازهرچمن سمنی) و کاروان سحر خیلی شنیدنی و دلچسپ است. موسیقی غربی و موسیقی کلاسیک هند در رادیو ضروری است. گفتم: درخارج مملکت هم سفر کرده اید؟ گفتم: هند و پاکستان را بطور خصوصی دیده ام. گفتم: از خوش ترین خاطره تان لطفاً یاد آوری نمائید. گفتم: بازدید از کشمیر بهترین خاطره مرا تشکیل میدهد. گفتم: ممکن است بدترین خاطره تانرا نیز بگوئید. گفتم: یکسال ناکامی درصنف ۱۲ در اخیر پرسیدم: بحیث یک هنرمند آیا تور چه آرزو هایی دارید؟ گفتم: اول اینکه درخارج مملکت نیز هنرنمایی نمایم و دوم ریکاردهای هنرمندان بازار بیاید و مردم به آن علاقه بگیرند.

RADIO AFGHANISTAN

Broadcast Transmission Schedule
Beginning With 3rd March 1968
(12. 12. 1346)

S u m m e r 1968

1. Shortwave service (FOREIGN) 69° 12'E 34° 31'N
Station: KABUL/YAKATUT

a) Directional

BEAMED AERA	TIME GMT	FREQUENCY Kc/s	METER - POWER		LANGUAGE
			BAND	Kw	
EUROPE	12.00—13.00	21585	13	50	PASHTU/DARI
		15405	19	100	
	17.30—18.00	15265	19	50	GERMAN
		11775	20	100	
	18.00—18.30	15265	19	50	ENGLISH
		11775	25	100	

b) Non Directional

AFGHANISTAN	13.00—14.00	4775	60	100	URDU
	14.00—14.30	4775	60	100	ENGLISH
NEIGHBOURS	14.30—17.30	4775	60	100	PASHTU/DARI
	17.00—17.30	7200	41	50	RUSSIAN

2. Shortwave service (INTERNAL) 69° 12'E 34° 31'N
Station: KABUL/YAKATUT

AFGHANISTAN	02.00—04.00	6000	49	50	PASHTU/DARI
	07.30—08.30	6000	49	50	PASHTU/DARI
	02.00—04.00	7200	41	10	PASHTU/DARI
	07.30—08.30	7200	41	10	PASHTU/DARI
	11.30—13.00	6000	49	10	PASHTU/DARI
	13.00—17.00	7200	41	50	PASHTU/DARI

3. Mediumwave Service - Station: KABUL/YAKATUT

AFGHANISTAN	07.30—08.30	660	20	PASHTU/DARI	
	13.00—17.45	660	20	PASHTU/DARI	
Station: POL-E-TSCHARCHI					
	02.00—04.00	1280	100	PASHTU/DARI	
	11.30—18.30	1280	100	PASHTU/DARI	

Our address: RADIO AFGHANISTAN KABUL, P.O.B. 544

به سوالهای شما پاسخ میدهیم

(بقیه از ص ۱۰)

وعظمت در مجاورت مد رسه بناشده بود و داری ایوان عالی و مناره ها و محرابا و منبر و دار الحفاظ بوده و موقوفات زیادی نیز داشته ولی فعلا از ان هم غیر از يك منار ، بقیه عمارات آن از بین رفته است. اثر دیگرهم، گنبد یست که بنام گنبد گوهر شاد در کهسان باقی مانده و شاید قسمتی از يك مدرسه یا مسجد بوده که به امر آن ملکه دانشدوست در آن دیار بنا یافته است.

بدون شك از ملکه گوهر شاد آثار دیگری هم باقی مانده است که ضیق وقت اجازه تحقیق و تفصیل در باره آنها را نمیدهد این مطلب شایسته است در اینجا یاد شود : همینکه فرزندانی مانند سلطان الخ بیک پادشاه دانشمند و ریاضی دان و میرزا با یسنغر شمهزاده خوشنویس و هنردوست در آغوش او تربیت یافته اند ، بخوبی نشان میدهد که ملکه گوهر شاد گذشته از دیگر مزایای عالی ، یک مادر شایسته نیز بوده که البته این صفت برای یک زن فضیلت بزرگی بشمار میرود.

حوادث روزگار با آن آسیب نرسانیده مسجد گوهر شاد در شهر مشهد رضوی واقع در کشور همسایه ما ایران است که از حیث وسعت تقریباً باندازه مسجد جامع هرات و داری گنبد و گلدسته های عالی و شبستانهای با شکوه و ایوانهای متعدد می باشد.

اثر دیگر، مدرسه بزرگی بوده که در قسمت شمالی شهر هرات بر سزپل انجیل بنا کرده بود و در سال ۸۳۶ تعمیر آن تمام شده و چهار نفر از علمای بزرگ آن عصر وظیفه تدریس در آنرا بعهده داشتند و ملکه گوهر شاد موقوفاتی هم برای آن تعیین کرده بود و متأسفانه ازین مدرسه عالی غیر از يك مناره در همان گنبد آرامگاه با یسنغر که مشاهده آن عظمت کار استادان هنرمند عصر تیموری را بخوبی جلوه میدهد، چیز باقی نمانده است. اثر دیگر ملکه گوهر شاد، مسجد جامعی بوده که آنها در کمال وسعت

قدیم هرات بنام ارگ یاد میشود، از طرف میرزا ابراهیم شمهزاده تیوری به احمد یشاول سپرده شده بود و سلطان ابو سعید از احمدیشاول خواست تا آنرا تسلیم کند ولی او جواب داد که این قلعه را ولینعمت من میرزا ابراهیم بمن سپرده و من تاجان دارم آنرا تسلیم نخواهیم کرد . در این موقع به سلطان ابو سعید اطلاع دادند که قاصدان میرزا ابراهیم همه روزه نزد گوهر شاد آغا رفت و آمد میکنند و اطلاعات نظامی و سیاسی هرات را بدست آورده برای میرزا ابراهیم میفرستند و احمدیشاول هم به مشورت گوهر شاد بیگم از تسلیم قلعه اختیار الدین خود داری کرده است.

این خبر مو جب شد که سلطان ابو سعید نسبت به ملکه گوهر شاد بدبین شود و او را بقتل برساند ضمناً امیر شیر حاجی که از طرفداران سلطان ابو سعید بود و در قلعه سرتو اقامت داشت و سلطان ابو سعید او را بیاری خود دعوت کرده بود، پیام فرستاد که تا وقتی

گوهر شاد آغا در هرات باشد من که بسیاری از اقارب او را بقتل رسانیده ام نمیتوانم به هرات بیایم زیرا که برجان خود ایمن نیستم. و این مطلب هم سلطان ابو سعید را در تصمیمش بقتل ملکه گوهر شاد بیشتر راسخ ساخت و بهمین سبب در تاریخ نهم ماه رمضان سال ۸۶۱ آن ملکه دانشدوست و هنر پرور را بفرمان سلطان ابو سعید در باغ سفید که منزل گوهر شاد بود، بوسیله زه کمان خبه و شهید نمودند و جسدش را در گنبد آرامگاه فرزندش میرزا با یسنغر واقع در مصلی هرات ، دفن کردند. ۵- مشهورترین بنایی که از این ملکه صاحب فضیلت باقی مانده و دست

آتش عشق

اگرچه آتش عشق تو سوخت بال و پریم
خوشم که شمع جمالت هنوز مینگرم
ز بند بند جدایم کند اگر با تیغ
زدوستی تو تا زنده ام، نمی گذرم
بحیط میکرده را کی دهم بباغ بهشت
دمیکه جلوه کند چهره تو در نظرم
حکایت غم دل، حاجت بیان نبود
حدیث محنت هجران بخوان ز چشم ترم
شبی زمهر قدم رنجه کن به کلبه من
ببین که تاسحر از غم ستاره می شرم
ز ضعف تن به گلو ناله ام شده است گره
شکسته بار گران فراق تو کمرم
بهار رفت و نچیدم گلی ز گلشن وصل
میان گلکده «گلبنان!» زخویش بیخبرم

محمد اسمعیل گلبنان

د اطلاعاتو د لوی مدیریت ...

۱۱۵ مخ پاتې برخه

الوخی او کومه په میدان کښې ښکته کيږي . را پور تاژ نه دی احمد غمکین دی که لا نوری ستړی ئی واو ری .

په عامه صورت هره داخلی اهماه چاره چه وی درا پور تاژ نما یند . به هلته ولاړ وی اواز به ثبتوی ، جر یا نات به اخلی او تاسو پوهیږی چه دا ټوله خواری دی دپاره کوی چه تاسو له خانه خو شاله او ساتی او معلومات در کړی .

دی حاتم طائی ، په شپږو ولایتونو یعنی قند هار ، هرات ، پکتیا ، بغلان بلخ او ننگرهار کښې هم نمایندگان مقرر کړی او یو یو ټیپ ریکارډر بی هم لا ور کړی دی دوی کوی ورځ تلی تندی وهی چه ستا سو دپاره دلچسپ را دیو ئی را پورو نه ثبت کړی او رایې ولیږی . راپورتاژ دا را پور نه دچینل سیتیم په وسیله دخپلو نما یند گانو نه تر لاسه کوی .

ماخوئی مخکښی درته حال ووايه کنه چی ته چه نه کار دی هلته دده کار وی . په هفته کښې ئی یوه بله لانجه هم خانته پښه کړی ده . دا ډیره پختو ټی خانگه ده چه کومه خبره ورته غټه ښکاره شی نو بیا لوی لوی خلک دلمنو نه نیسی . ژورنالستان راولی او دیوه میز چاپیره ئی کښینوی دینه (مدور مین) وایی او ډیری ژوری پوښتنی او خبری کوی .

که خانگه وړه ده خو اهمیت ئی لوی دی دخپلو چارو دسمبا لو لو نه علاوه د خارجي نشراتو په نامه دخپلی یوی بلی خواینی سره هم د راپور تاژ مرسته کوی او له دی نه هم ور تیر د خپلی مو رینی (را د یو) سره د هنر او ژوند ، دښا رو نو سره

بلد شی ، ذکر هنی ، ا طفا لو ښخی اونوی ژوند او موسیقی په پروگرامونو کښې هم دزړه په مینه لاس کوی ، ښا غلی غلام عمر شا کر د دی اداری مدیر دی ، ښا غلی فیض احمد صافی ښا غلی احمد شاه باوری ، ښا غلی

گلاجان روئین او ښا غلی سید نعیم ئی ملگری دی اودا دروند پیټی ور په سر دی .

خارجي نشرات :

دا اداره په اردو ، روسی ، انگریزی او آلمانی ژ بو هره شپه نشرات کوی . اردو او انگریزی یو یو ساعت او روسی او آلمانی نیم تیم ساعت .

دخارجي نشراتو اداره یو ساعت هره ورځ په خارج کښې داوسیدونکو افغانانو د پاره چه ډیره برخه ئی شا گردان دی خپرونی لری .

اردو پروگرام :

د دی پروگرام منتظم ښا غلی امیر جان گران دی .

اردو پروگرام خبرو نه ، سیا سی تبصری او د افغانستان دمعرفی په سلسله کښې بیلا بیل او قسما قسم مضمونو نه خبروی هره دو شنبه یورنکارنگ پروگرام لری ، دپنجشنبی په شپه چه په کلیوالی طرز د جمعی شپه کیږی فرمایشی پروگرام ، نژدی د جمعی په شپه دافغانی هنر مندانو

معرفی اود هنر نمونی نشر وی ، په جمعه کښې یوخل دخطونو جوا بونه وایی ، ددی محفل نوم د پتنگا نو ټولنه یا (پر وانون کی محفل) دی د اردو پرا گرام دکا میایی اندازه د دینه لکیدی شی چه هره میاشت له یو نیم زرو نه تر دوو زرو پوری مکتو بونه ور ته راخی . فی الحال د گران دسر پر ستی لاندی په دی پروگرام کښې شپږ کسان کار کوی

روسی پروگرام :

دا پروگرام پخپلو خبرو نو کی دخبرو نو نه علاوه تبصری ، مضامین او موسیقی لری . د پروگرام مشر ښا غلی صا دق فطرت دی او په دغه پروگرام کښې څلور کسه د ده

په مشری کار کوی .

انگریزی پروگرام :

دا پروگرام په دوو بر خو ویشل شوی دی ، لومړی بر خه ئی هره شپه له شپږ نیمو نه تر اوو بجو او بله برخه ئی له لسنیمو نه تر یوو لسو پوری خپری یږی .

دافغانستان دجرا یو تبصری ، د هفتی دپیښو لنډ یز او د اقتصادی خبرو نو اجمال خبرونو او موسیقی نه علاوه په دغه پروگرام کښې خپری یږی ، د پروگرام سر پرست ښا غلی محمد ابرا هیم شریفی دی او څلور ملگری ور سره په دی پروگرام کښې مرسته کوی .

آلمانی پروگرام :

په دی پروگرام کښې د خبرو نو نه علاوه سیا سی تبصری ، مضامین او د خطو نو جوا بو نه خپری یږی . د پروگرام مسئول ډاکتر عظیمی دی او فی الحال څلور کسه ملگری لری .

په خارج کښې د او سیلو نکو افغانانو دپاره :

دا پروگرام په خارج کښې مخصوصاً په یورپ کښې د او سیدو نکو افغانانو د پاره هره ورځ یو ساعت پروگرام نشر وی . پښتو خبرو نه ، موسیقی ، تبصری دری خبرونه ، سلام او پیغام ، دخطونو جوابو نه او فر ما یشی پروگرام سرود هستی ، کانسرت او د ثبت شویو راپو رو نو مهمی برخی ددی پروگرام مفردات دی چه فم الحال ئی ښا غلی محمد رحیم گلستان د ژور نالیزم په برخه کښې د ادبیاتو لیسا نسه چلوی .

اوه . . گرانو اوریدو نکو ، توبه خو له می خطا شوه ، گرانو لوستونکو مجلس شروع دی استاخی یوخی او بل راخی په خدای سپاری .

...بودایی او یونانی اثر و نه

(۸۵ مخ پاتی برخه)

مرض عجیب!

- داکتر صاحب، خا نهم از بس گپهای عجیب و غریب زد، با لا خر شاخ کشیدم!

او کله چی په نهم هجری کال د چین یو بودایی زایر هیون تسنگ دافغانستان دبودایی معابد و دزیارت لپاره راغی او دی په شمالی ولایاتوکی تر بلخه او په کابل زمین او غزنی او پختیا او ننگرهار کی تر سوا ته او تسیلا پوری وگرزیدی او هر ځای یی دپیشمار و بودایی معبدو زیارت وکی .

دبودایی دین اثر و نه دافغانستان دخلکو په ژوندانه کی داسلام تر راتگه پوری پاته وو پر فکر ادب ژبو او سیاست بانندی یی در نی اغیز ی وکړی دبودابتن او مجسمی په زرو زرو جوړیدی او په معابد وکی به پرتی وی .

دلته دهند دمجمسه سازی صنعت دمقامی آریایی هنره سره گپسو او دیونان دهنراثر و نه هم داسکندر سره دلته راغلی وو او په بامیان کی خنک بت او سرخ بت ددنیا خورا لوی مجسمی ځنی جوړی سوې چی تر اوسه لاهم پر خپل ځای ولاړی دی . دهنر پو هان د گند هارا د هنر مدرسه یادگریکو بودیک باختری هنر وایی . او دهنر شناسانو په قول دلته دبودایی معبد ونو او ستو پو طرز په خاص ډول دی چی دې دودانی هنر تر هندوستانه او کشمیر هم خپل اثر و نه کړی دی .

سنسکریت ژبه دی او تر اسلام دمخه چی کوم چینی ایران افغانستان ته راغلی وو دوی وایی چی دلته په زرو بودایی معابد ووچی د دواړو مذهبو پیروان پکښی وو .

بودا دخپل دین اساس پر اوواصلو بانندی ایښی وو: پاکه عقیده، پاکه اراده پاکه خبره، پاک عمل، پاکه روزی، پاکه زیار، پاکه توجه ، د ه ویل یو څوک دغه اوه توکی ولسری نوله نفسانی قیدونو څخه خلاصیږی او باید چی خپل فکر ته په داسی نقطه کی تمرکز ورکی چی دخواهش له زخیرونو څخه خلاص سی او بیادغه څلور پوره طی کی :

- ۱- درشتیا په پوهنه کی خپنه.
 - ۲- دحقایقو په پوهنه کی تفکر .
 - ۳- ژور تفکر او سکون .
 - ۴- بشپړ لوژن او سکون چی نروانه یعنی فنا بلل کیږی .
- مو سیو فوشه فرانسوی محقق په افغانستان کی دبودایی دین دخپریدو «دآریانا دشرقی خوا خلک چی تل به دیر غلگرو تر پښو لاندی مروړل کیدل اود هخامنشی واسکندر او موریای حملی پر تیری سوی و ی نو دوی دغه بودایی دین له خپلی غوښتنی سره موافق وموند ځکه چی دې دین روغه او مهربانی او ایشار ښوول اوله خونریزی او جنگه څخه بیزاره و نو دهقانانو او کسب گر و خلکو په ښه ډول قبول کی .»
- داشوکا په توجه دغه دین دوی نی خپور سو چی ۸۴ زره معبدی یی جوړ کړی وو. او په شرقی افغانستان کی چی اوس هم گوښه مخکه وکینی دبودا مجسمی پکښی پیدا کیږی . کوشانیانو هم له دوهمه میلادی قرنه څخه بودائیت ښه پسی خپورکی

وړی شو اود ۳۰۰ دینارو په پور تر هندوکش را واوښت او دموریانو موقت سیاسی اقتداریی په کابل او شرقی افغانستان کی ختم کی مگر اشوکا چی کوم دین ورسره راوړی و دهغه خورا دروند اثر دافغانستان دخلکو په فکر او هنر او فرهنگ کی تر زرو کالو پوری ژوندی پاته سو. دمخه مو وویل چی پخپله بودا یوه منضبطه فلسفه را وړی مگر وروسته دده پیروانو دهغه دین الیهیات سره راټول کړل اودوه مذهبه یی تشکیل کړل هر مذهبی یی یا نه پاله او دغه کلمه اوس کت مپدیون، یانه په شکل دمذهب او رفتار په معنی په پښتو کی موجوده ده .

دبودایانو لومړی مذهب مهیا نه یعنی لوی مذهب وچی په شمال هند او تبت کښی تر جاپانه خپور شو او ډیر تا ویلو نه پکښی وسول چچی ددغه مذهب پیروان په تبلیغ کی زیار کازی او دوی وایی چی هر انسان د یو کل جز دی چی دهرمه یعنی قانون تر اثر لاندی ژوند کوی نوکه څوک غواړی چی له شره نجات وموی باید چی له نورو څخه بیل نسی او په مجموعی جدو جهد کی شامل وی چی په آخر کی «بودی ستوه» مقام ته ورسیری یعنی دژوندانه دانشمندانه حال چی دنورو انسانانو خدمت به کوی نو ددې لوی مذهب پیروان دانسان لپاره دوه مرامه ټاکی یو دپوهی تحصیل دوهم دخلکو خدمت او پر نورو بانندی مهربانی کول.

دوهم بودایی مذهب هینه یانه یعنی کوچنی مذهب دی چی پیروان یی په جنوبی هند کی وواو ددوی هر سړی خپله فردی سعیه دکار اساس گڼی او کتابونه یی په پالی ژبه دی حال داچی دلوی مذهب کتابونه کرده په

واله اخستل. تردی چه آخر پور

کښی بندیکانی ته لار او هم هلته ئی
دنیانه سترگی پتی کړی.

د پښتنی موسیقی اغیزه

د ۹مخ پاتی برخه

دهند په موسیقی کښی هم افغانی

سندرپوهان لوی لاس لری په هندکی
داسی ډیر پښتانه تیر شوی دی چه
یا دمو سیتی عالمان او یا په خپله
سندرغاړی وؤ. شیر خان لو د هی

لیکلی و په مرآة الخیال نو می کتاب
کښی ئی یوه برخه دمو سیتی په باب
لیکلی ده. دامیر خسرو دهلوی پلارچه
دهند په موسیقی کښی دیو مجتهد

داورنگ زیب په زمانه کښی دمو سیتی
یومشهور پوهاندؤ په ایرانی او هندی
موسیقی کښی ئی پوره مهارت درلود
او په دغه برخه کښی ئی یو کتاب

او ستر استاد حیثیت لری هم په اصل
کښی دافغانستان له شمال خواؤ خخه
هندته تللی و ددهند موسیقی پوهان
دده په برخه کښی وائی چه امیر
خسرو په هند کښی داسی نو ی نوی
راگونه را وویستل چه هندی موسیقی
ورسره آشنا هم نه وه.

په هند کښی دمو سیتی د ډیرو
پوهانو نو مو نو سره د خان کلمی
راوړلی کیری نوله دغو خخه هم لږ
او ډیر ددوی افغانیت خر گند یری.
لکه نعمت خان، فیروز خان
قطب بخش خان، استاد فیاض خان،
او استاد وزیر خان کښی هم دغه
رنگ لیدل کیری.

دجیور په ریاست کښی بهرام
خان دمو سیتی لوی عالم و درا میور
په نوایانو کښی هم ډیر کسان
دموسیقی پوهان تیر شوی دی دی
په اصل کښی پښتانه دی
صادق علی خان، او سر سعادت علی خان
پکښی ددی فن ماهران وؤ. د غسی
نورهم خای په خای ډیری پښتنی خیلې
اویر ښی پیدا کیری چه ښکاره ډول
استاد حافظ علی خان دسرود استاد
اصلا بنگیش پښتو ن دی اوداسی

نور .

جام بهار

بسکه زیبا وپر از فیض بود نام بهار
خوش بود گردش و تفریح در ایام بهار

بس قشنگ است در ختآن پراز گل بنظر
چقدر باغ فریبا شده هنگام بهار

روح را تازه وتر بکنند این فصل ربیع
دل پژمرده شود زنده زالهام بهار

بسکه جانبخش بود ناله مرغان چمن
به نشاط آمده اینوقت درو بام بهار

روز نوروز خوش آیند تر است از شب قدر
بهتر از صبح همه روز بود شام بهار

هردم از فیض سحر چهره گل شسته شود
شبم تازه فرو می چکد از جام بهار

چشم بگشود ه سحر نرگس مست از شوخی
از خحارمی دوشینه دهد کام بهار

زندگانی چقدر دلکش و زیباست، درین
بی ثبات است چو عمر بشر ایام بهار

می شود لاله ز تحریک صبا در جنبش
چونکه در گوش دلش آمده پیغام بهار

هر طرف جوش لطافت به نظرمی آید
تازگی ها و خوشی ها بود انعام بهار

گریه آغاز کند ابر بهاری به چمن
گل کند خنده و مستانه شود رام بهار

دوستان موسم عیش است سرایید از شوق
چو «عزیزی» غزل نغز به هنگام بهار

عالمه عزیزى - از بلخ

شعر ناخوش

شاعری بی مایه محمل سرا
شعر خامش نثر را بنس البدل
رفت روزی نزد دانایی طیب
گفت هستم از تهوع در تعب
شورش دل سرد کرد اعضای من
هست چیزی بر سر دل چون گره
بعد لختی فکر آن دانا طیب
هیچ شعری تازه گفتستی کنون
گفت آری چند فردی شعر، دوش
خواند برد اناطیب اشعار خویش
گفت تکرارش بخوان بار دگر
خواند آن اشعار سر تا با سقیم
وانگهی دانا طیب بذله گوی
گفت رو رو خاطر آسوده دار
آن گره در دل همین اشعار بود
سردی این شعر سر تا پای گرفت
چون مکرر خواندی این اشعار را
نیست آثاری ز شعرت در وجود
راستی خوش گفت آن مرد حکیم
شعر ناخوش روح را دارد سقیم

(محمد افضل شمیر)

که وقتی این غذا ملوث خورده شود بعد از ۲۴ ساعت بعلا ثم مرض که قبلا گفتیم به شخصی دیده می شود و حتی سبب مرگ هم شده می تواند. س- جلو گیری از خطر این چگونه صورت گرفته می تواند؟ ج- برای جلو گیری از خطر این مرض به این نکات باید توجه شود:

- ۱- حفظ الصحة غذا - در وقت خرید مواد غذایی خصوصاً گوشت - ماهی - پنیر - شیر و غیره و در وقت انتخاب میوه نیز باید متوجه با شید که گندیده و خراب نباشد.
- ۲- دستها را باید قبل از خوردن غذا با آب و صابون بشوئیم. و غذا را باید در جای سرد و دور از مگس و گرد خاک نگاه کنیم.
- ۳- بهترین راه جلو گیری از این مرض اینست: غذایی که پخته می شود در همان روز مصرف گردد و اگر در جای گرم گذاشته شود میکروبها غذا را ملوث می سازد.

ازین سبب به میر منهای عزیز توصیه می شود که همیشه از غذای تازه استفاده نماید و از مصرف غذای با سی و کهنه خودداری نماید.

مواد کیمیای سمی یا زهرناک بوجود قسم مواد اجتناب کند وهم اکثر مردم غذای خود را در بین دیگ های مثلا محلول یا پودر سرب بعضی مسی می پزند اگر این ظرف سفید مواد کیمیای دیگر به ذات خود سمی شده باشد خوب در غیر آن به آسانی يك نوع دیگر از این تسمم توسط میباشند که انسان باید از خوردن این تسمم رخ میدهد.

نوع دوم تسمم از غذای زهر دار است. مثلا بعضی از سما رقهها بعضی ماهیها - و غیره که خوردن این غذاها انسان را مسموم می گرداند.

ستاره جدیدی در آسمان هنر نقاشی

نوشته: رؤف داصع راپورتز مجله

نیا غلی گل محمد هنر جو

بعد از فراغت تحصیل ، مدت چند سال در مسجد جامع هرات ، اشرف ملو گانه و در اول سال به سمت نقاش ، ایفای وظیفه نموده و همین اکنون میتوان آثار زیبایی وی را در نقاشی و نگار کاشی های این مسجد تاریخی و پر عظمت ملاحظه نمود .

هنر جو - طبق گفته خودش استاد مشخصی در نقاشی نداشته و فقط ملاحظه آثار استادانی چون : غوث الدین خان ، برشنا ، سناتور محمد سعید مشعل و خیر محمد خان رسام محرك ذوق و ی کشته و بعداً در اثر مطالعه و تمرین بی هم درین رشته مهارت یافته است . او تاکنون سبک بخصوصی برای خود انتخاب ننموده و کلیسیون آثارش نشان میدهد که وی هم در رشته های کلاسیک و هم در شیوه های مدرن از قبیل کو بیزم و غیره کار میکند و در هر دو نوع مختلف نیز بیکسان موفق است .

هنر جو تاکنون از طرف مقامات رسمی چندین بار مورد تمجید و توازش قرار گرفته و از آن جمله در سال ۱۳۴۳ از طرف مقام ولایت هرات وی در جواب سوالی ، درباره سابقه هنر نقاشی در افغانستان ، گفت : « هنر رسامی میناتوری در افغانستان سابقه طولانی داشته و درخشا نترین سبک ها به نظر من سبک استاد کمال الدین بهزاد مرحوم است که در شرق و غرب شهرت خاص و بسزایی دارد » وی اکنون در مکتب صنایع کابل ایفای وظیفه می نماید .

و او یک هنرمند است ، هنرمندی چیره دست با ذوقی سرشار و استعدادی شگرف .

هنرش نقاشی است و با وسعت نظر و دیده زیبا شناسی که دارد خوب میتواند از طبیعت و شگفتی های آن الهام بگیرد .

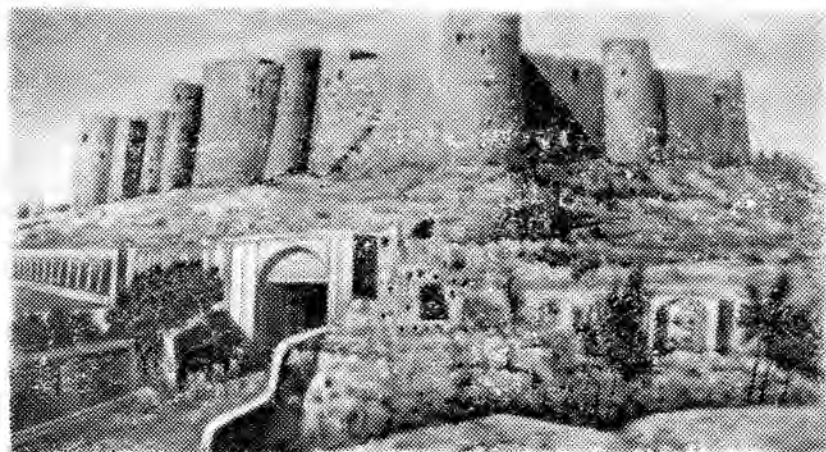
به عظمت گذشته گشتگان افتخار میکند و با علاقه شدید و افراطی که از نهایت احساس وطن خواهی او سرچشمه می گیرد ، میکوشد هر آنچه را که عظمت و افتخار و بزرگی نام دارد ، بصورت تابلوهای بدیع و پرکیف متجسم سازد .

نامش گل محمد - تخلصش «هنر جو» و شغلش معلمی است .

در سال ۱۳۰۶ شمسی پا به عرصه وجود گذاشت و دیده به دنیای ما گشود .

از آوان طفولیت علاقه مفرطی به رسامی داشت و شیفته آنز وایی بود که بتواند در فراغت خاطر ، از آنچه که می بیند ، نقشی تهیه نماید .

هنوز دوره ابتدایی تحصیلاتش را به اتمام نرسانده بود که معلمان و استادان نش به ارزش کار او پی بردند و در راه بیدار ساختن استعداد نهفته اش ، با تشویق و ترغیب دایمی به او کمک های فراوان نمودند .

قلعه اختیارالدین «ارگ هرات» یکی از تابلو های نفیس هنر جو

مونزاو زمو تزهيوان

«۱۳د مخ پاتې برخه»

بسوی ابدیت

نوشته میرمن ضیاء فیضی

حالا دقایق زندگی - لحظات حیات
مانند موج های زود گذر میگردد.

اکنون آفتاب آرزو هایم در کرانه
های تاریک، غروب می نماید.

راستی: خانه دلم سرداست، باین
بیکر استخوانی راه بازار دنیا میگیرم

از کنار همه ردمیشوم. در دیدگان
من یک نور خفیف هم نمی درخشد.

در آسمان امیدهایم ستاره طلوع
نمی کند... من باخود مانند فانوسها

می سوزم.

آری: پاهایم لرزش دارند، قلبم
می تپد - سکوت و خاموشی مونس و

همدم من میباشد.

از همه می هراسم... از همه میگریزم
مرا مانند صید یکه بدام بیافتد و

صیادش از تپیدنهای او لذت ببرد
در سر زلفی بسته اند که دیگر مثل

خود پریشانم کرده است.

شبهای بی فروغ من با روشنایی
حسرتها آتش می گیرند.

اوه افسوس، تورو زوی خواهی آمد
که من بسوی منزل ابدیت رفته باشم...

چقدر دران شامگاه انتظار ترا
کشیدم. تاچه اندازه به تو سنگدل

نیاز کردم.

من - شاید روزها و ماهها بسوی
تو رهسپار نشوم. ولی حالا بفکر

ابدیت... آنجا که روح پاک پاکبازان را
فرشته ها در آغوش خویش میکشد

خواهم رفت.

آری... بسوی ابدیت. آنجا که
نغمه های شیرین آن راز عشق را با

آهنگهای دلنواز خود می سرایند.
چه... تو مرا درك نکردی و رفتی
برو... برو... برو...

جوار او ربشی، وریجی، می، پیا زپرانستل شویدی .
او پالیز تشکیلوی .

په دغه سیمه کی دانارو، شفتالو،
انجیر، توت، چارمغز، شلیل، ناک

امرد، الوچی او بهی هری خوانه لیدل
کیزی او خلك یی له باغداری سره

سخته علاقه لری میوه یی یوازی
ددوی دخوراك لپاره کفایت کوی

اوپه رمی کبسی وچه میوه خوری
ددی سیمی په غرونوکی طبیعی ډیر

نبانات او گیاهانی لیدل کیزی چه
خلك یی ټولوی او نورو ولایا تو

باندی خرخوی. دهغه جملی حجه
دغه گیاهانی ډیری خرخیزی. زیره،

سیماروغ، سیچ، بیخار، دشتان،
کرمک، اشخار، کاکوتی، پو دینه

کاسنی، کلپره، باتنک .

ډیرچمن دسیمی خلك بز گراو
مالدار دی دپسونو وزو، غوا کانو

خرو، آسونو او اوښانو ساتل یی
مالداری تشکیلوی، ښکاری یی تفریجی

وظایف شمیرل کیزی او په غرونوکی
دغرخو او زرکو دښکار لپاره خی په

غونډ یو او دښتوکی یی ډول ډول
مرغان لکه کوتری، مرغی، کارغان،

شاهین، هیلې او نور مرغان شته.
ډیرچمن کوچیان کم لری مگر خپله

دغه سیمه دکوچیانو دټک، راتک
خای دی چه عموماً دفراه له موبوطا

تو څخه چغچران ته شی .

سره له دی چه ډیر چمن دکلیو
او بانډ و تر منځ غرونه او او ب دی

فاصلی پوتی دی مگر دپوهنی
ډیرمختک په لاره کی یی خپه نندی

پیدا کړی او په بیلو بیلو بر خو کبسی
یی اساسی او کلیوال ښوونځی

لری.

ډیرچمن دغرونو په زړه کی ډیری
معدنونه شته لکه ډیپرو سکاره او

سرشکان وجود لری تر اوسه له
غغو څخه کبسی اخیستل شروع

همدارنگه دزاک معدن چه دکالیو
درنگولو لپاره ترینه استفاده کیزی

په دغه سیمه کی شته.

دزمی او خاوری له معدنونه خلك
دکور ونو درنگولو دپاره استفاده

کوی .

دچونی تیره او نور رنگ رنگ
تپیری ددی سیمی دشتمنیو څخه دی.

ډیرچمن خلك لاتر اوسه هم په
خپلو لرغونو دودونو ولاړ دی په

دودونوکی دروند خرڅ کوی خلك یی
اوپه اوارت کالی اغوندی او ځنی

پریزیدی ښخی ملی کالی په ځان کوی
اوتور نکری دسر انداز په نامه په

سر کوی .

غیزی نیول اوداس څغلولو مسابقی
ددی خلکو دسپورتونو په جمله کی

دی چه داڅتر او ورخصتیو په ورځوکی
صورت مومی او دغه سیمه غښتلی

سپاره لری .

په ډیرچمن کی غورو سلاطین دوخت
ډیر لرغونی آثار شته دی چه دهغه

وخت عزمت په ښه وجه ښکاره کوی
په دغه سیمه کی موسیقی خپل لرغونی

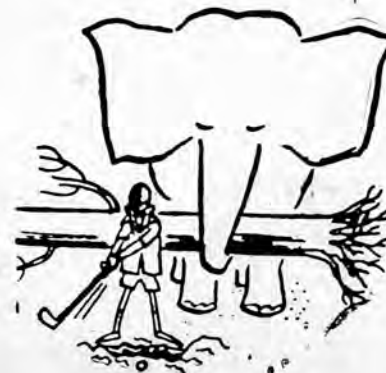
شکل له لاسه ندی ورکړی او ددی
کار لپاره کسبی سازیان لری چه

په مجلسونو او ټولنوکی گبون کوی
په موسیقی او سندروکی خاص سبک

لری.

زیبایی وملاحظ او فکر نمیکنم... از هیکل زیبا و خوش ریخت او چیزی بیاد ندارم، تنها در هر سال یکبار در همین روز های بهار این خاطرۀ جانسوز از مغزم میگذرد، احساس بیحوصلگی ودلتنگی میکنم.

واین درست ده سال است که دریک تشنج روحی، یک بهار را به امید بهار دیگر، سپری میکنم تا باشد که وسیلۀ پیدا شود و دیگر رنج نبرم..... ولی آیا ممکن است...؟ آیا این همه ندامت ها وشما ت های وجدانی، اینهمه تاثرات واندوه های باطنی، میتواند اثر آن کلمات شتاب آمیز وآلوده بگناه راز میان بردارد؟ وآیا میتوانم آن عشق محال را فراموش کنم...!.... نه هرگز نه.... هرگز نه....

وقتی که درخت مانع تو ب میشود!

جهان ومظاهر آنرا با و شان معاوضه نمیکنم.... هرگز اعتنایی بقیافۀ زیبا وموهای مرغوله ولباس های زیبایت ندارم... قیافۀ چرکین و خاك آلود... دست های پر آبله و خشن... چهرۀ مردانه و حقیقی شوهرم نقش روح و دلم است.... وقتیکه من این حرف را از «او» شنیدم، دیگر جهان بنگاهم تیره شد..... میدانم چقدر از این طعن و تحقیر او زجر کشیدم ورنج بردم؟ چقدر خسته و فرسوده شدم؟ چقدر خودم را ملامت و شما ت کردم؟ وبالاخره چقدر خودم را کوچک وحقیر احساس کردم....؟

اکنون که از آن، روز گارانی سپری شده هنوز هم همان اندوه دائمی همان یاس زایل ناشدنی. همان شکنجۀ باطنی در روح و ضمیرم جوش میزند وبر خود وعجلۀ بیمورد خود، تأسف میخورم ولی کاری از من ساخته نیست. چه دیگر پیرامون

نو دبودایی دین او هنر اثر ونه دونی پیر دی چی غونۀ کتابونه باید دهغه په تشریح کی ولیکل سی. او موز اوس دهیوی او دغزنی د تپۀ سردار او دلوگر موسهپی په گل دره او کاپیسا او بامیان او خیر خانه او کابل او پینپور اولاهور په موزیمو کی دگندهارا دینکلی هنر گرانبها آثار لیدلای سوی.

کوم بودایی معبدونه چی هیون تسنک په شما لی ولایاتو بامیان کاپیسا، لغمان، ننگرهار او هیه کی لیدلی ووهغه ټول په بنکلو ودانیو او نقشونو په طلا او گینهو مزین ووله هره معبده سره په سوو راهبان په غارو او حجرو کی ناست وو دبوداهیونه غاښونه قدمونه کالی لکړی او نور آثار په دغو معبدو کی خوندي کیده او په زرو زایرین به زیارت ته ورته را تلل. پا چنان ددغو معبدو متولیان او ساتو نکی وو او پیر ثروتونه گینهي مالونه طلا وی قیمتی غمی په دغو معبدو کی پراته وو.

څکه چی دبوداتان خورا بنکلی دبودایی او یونانی هنرمندانو د هنر په مرسته دلته جوړیدل نو دمجمعی لپاره دبودا په نامه زمو نن په ژبو او ادب کی د «بت» کلمه جوړه سوه چی په عربی کی بد او جمع یی بده راتله. دگندهارا بنکلی بتان دونی مشهور سول چی په اسلامی دوره کی به ددی سیمی شاهانو دتحفی په ډول دبنغداد دخلقاوو درباروته هم استول.

دگندهارا صنعتی مدرسی دونی بنکلی بتان جوړول چه وروسته هم دغه اصطلاح په دری ادب کی پاته وه او د دری ژبی شاعرانو هر بنکلی محبوب «بت قندهاری یانگار قندهاری یا لعبت قندهار» باله.

مثلا فرخی وایی :
نگار قندهاری قند لب نیست
تو قند لب نگار قند هاری
که یو وخت دافغانستان دهنر او ودانی او فکر تاریخ لیکل کیږی

نمک دزدی ... !

خنده نمک زندگی است ، شما هم بخندید تا دنیابه شما بخندد -

در راه مسافرت ماه غسل ..!

نمود درعوض ، خری به او بدهند ، دهاتی بسادگی گفت :
ارباب اختیاردارید، چرا مرا خجالت میدهید ؟ شما خودتان برای ما بیشتر از صدخر قیمت دارید !

کله خر

مردی دهاتی که برای بار اول به شهر آمده بود، کنار و یسترین مغازه ایستاد وبا تعجب به ما نکن های لباس پوشیده درون و یسترین می نگریست . چون هرچه فکر کرد، نتوانست بفهمد که آنها چیست ؟ از فروشنده پرسید :

- شما این چاچه می فروشید ؟
فروشنده بشوخی گفت: کله خر!
- پس کار بار شما ، خیلی خوب است ؟
- چرا ؟
- چون جزاز کله خود شما ، کله دیگر نمانده است .

سخنی از نمک دزد

خواننده عزیز ! سلام - حال شماچطور است ؟ انشاء الله که کیفتان كوك است !

می بینید که مجله محبوب شما برای تنوع بیشتر، صفحه یی را به شوخی وفکاهی اختصاص داده است. لطفاً شما هم اگر مطالب لطیفه و شوخی های - «بی مزه یی!» - یاد داشته باشید، برای ما بفرستید - تا به اسم خودتان نشر گردد .

ضمناً ارادت مند شما هم زحمتتان را بدون پاداش نمیگذاریم - زیرا ما تصمیم داریم با بزرگواری، فرستنده بهترین شوخی ماه را مدت یک هفته در یکی از هتل های درجه اول به خرج خودش دعوت نماییم - به انتظار بذله گویی های شما می باشیم - مخلص همگی :

«ر- نمک دزد»

در دیوانه خانه

چند نفر دیوانه چاقویی یافتند ، چون نفهمیدند چیست ؟ آنرا نزد دیوانه دیگری بردند دیوانه وقتی آنرا دید ، اول - بلند خندید وبعد ، شروع بگریه نمود .
دیوانگان علت خنده و گریه اش را پرسیدند ، گفت :

خنده ام از آن است که این بچه اره است و هنوز دندان نکشیده و گریه ام هم از این است که پس شما کی می خواهید این چیز هارا یاد بگیرید ؟ .

مست ..!

مردی مست از جاده میگذشت ، باشخصی سینه به سینه تصادف کرد، آن مرد گفت !

- مگر مرا نمی بینی ؟
مست گفت: اتفاقاً شما را عوض یکی، دوتا می بینم !
پس چرا بامن تصادف کردی ؟
- آخر می خواستم از وسط شما دو تا عبور کنم .

قیمت از باب ..!

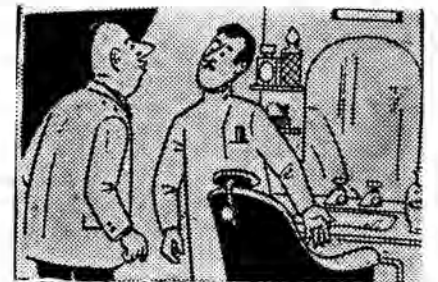
یک دهاتی ، گوسفندی برای ارناش هدیه آورده بود ، ارناش

تسلیت .

شخصی در رستوران نشسته بود و غذا می خورد و چون مرچ غذا خیلی زیاد بود ، بی اختیار اشک از چشمانش سرازیر شد . دوستی رسید و از او پرسید : چرا گریه میکنی ؟

گفت : پدرم فوت کرده !
دو سنتش پس از دل داری وی ، پشت میز دیگری نشست و غذا خواست، وقتی او هم شروع بخوردن غذا نمود، ناچار اشکهایش جاری شد - اولی پرسید !

- چرا گریه میکنی ؟
- برای پدر مر حوم شما عزرا گرفته ام !

مخواستہ می سرم را رنگ کنند..!

پښتونک ښځ

دامتياز خاوند: راديو افغانستان
مسئول مدير: محمد ناصر طهوري

قيمت يك شماره :

در مرکز - دو افغانی
در ولايات - دو افغانی و ۰۰ پول
دو لتی مطبعه

قشو

